

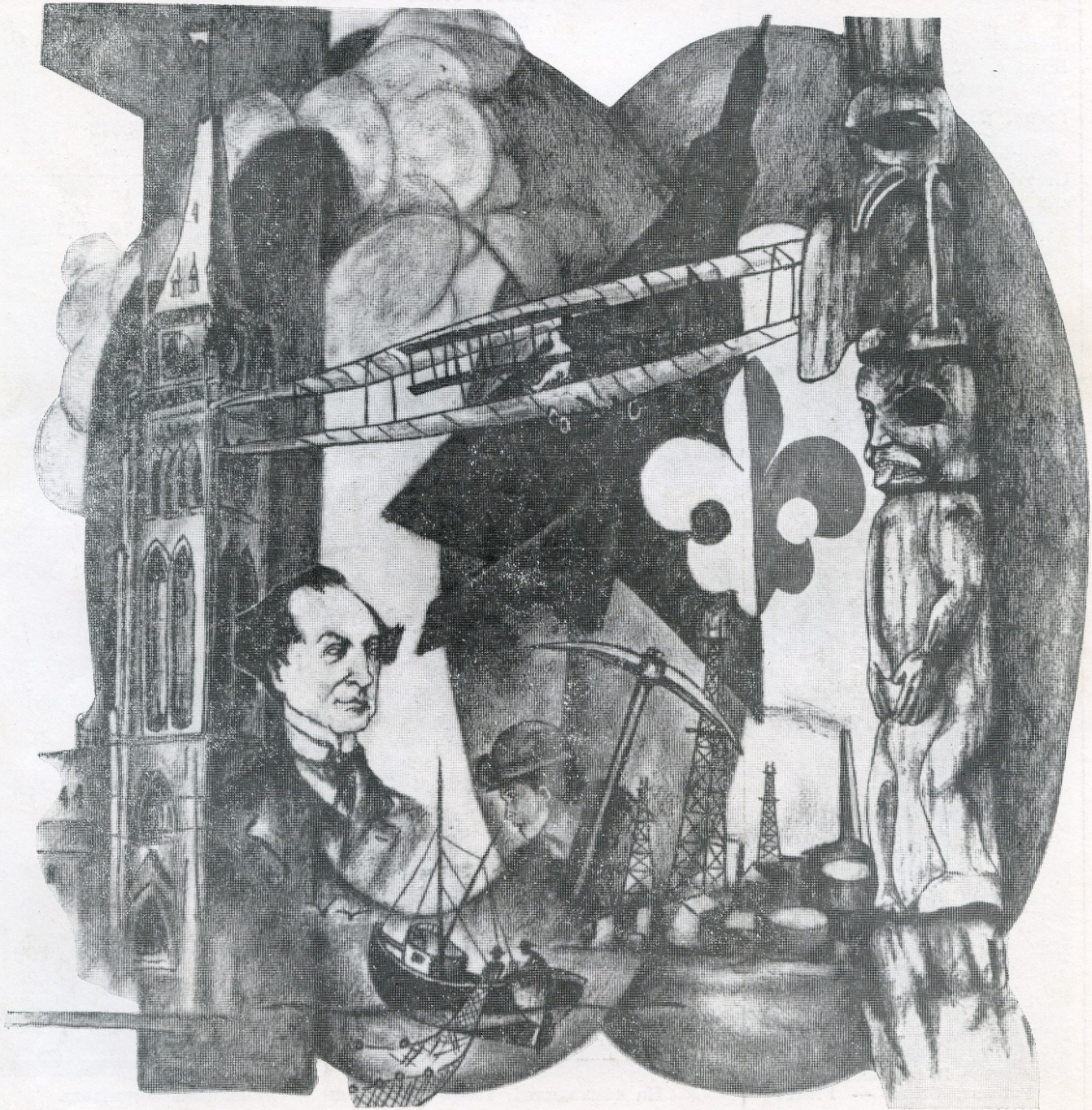
Молода Україна

Журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XVII

ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ — 1967 — JULY - AUGUST

Ч. 148

ТОРОНТО

НЬЮ-ЙОРК

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: М. Французенко

Редагує Колегія в складі:

Я. Білінський, О. Валер, О.
Коновал, М. Лебединський, Л.
Ліщина, Л. Павлюк, П. Родак,
О. Сандул.

Голов. редактор: М. ГАВРИШ

Адміністратор: В. ПАВЛЮК.

Статті, підписані прізвищем
або ініціалами автора, не зав-
жди відповідають поглядам
редакції.

Умови передплати:

12 чисел (один рік) \$4.00

24 числа (два роки) \$7.50

Ціна окремого числа 40 центів

MOLODA UKRAINA

(Young Ukraine).

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Com-
mittee of the Ukrainian Democ-
ratic Youth Association.

(In USA — Association of Ameri-
can Youth of Ukrainian Descent)
President: M. FRANCUZENKO

Все листування і передплату
шліть на адресу:

MOLODA UKRAINA,
Postal Station "E", Box 8
Toronto, Ont., Canada

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England.

У Франції:

Mr. N. Grouchetsky,
33, Rue Roque de Fillol,
Puteaux, Seine, — France

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головна Управа ОДУМ-у та Головна Виховна Рада Юного ОДУ-
М-у в Канаді влаштовують виховно-відпочинковий табір для юнаків
і юначок Юного ОДУМ-у. Табір триватиме від 13-го до 27-го серпня,
1967 р. в оселі УНО на озері Сімко. — До табору приймається дітей
віком від 8 до 18 років.

Оплата: \$19.00 на тиждень за одну дитину з родини; \$34.00 на
тиждень за двох дітей з родини; \$45.00 на тиждень за трьох дітей з
родини.

Заяви з оплатою за табір надсилати:

ODUM CAMP — c/o W. RUDENKO
248 Hallam St. — Toronto 4, Ont.

За інформаціями зголошуйтеся до:

О. KHARCHENKO
20 Slidell Cr. — Don Mills, Ontario — Tel.: 444-3042

Повідомляємо українське громадянство про те, що

5 і 6 СЕРПНЯ, 1967 року в

50-РІЧНИЦЮ

УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

відбудеться

З У С Т Р І Ч

ОДУМ-у, СУЖЕРО І ДОБРУС-у

зустріч буде влаштована на оселі "КИЇВ" біля Торонто.
Промовлятиме проф. М. Степаненко — віце-президент УНР
В концерті візьмуть участь кращі мистецькі сили ОДУМ-у.
Конферансьє концерту — М. Понеділок.

Комітет Зустрічі

З ЗАПЛЯНОВАНОЇ ПРАЦІ ОДУМ-у КАНАДИ В 1967 р.

29 ЛИПНЯ, СУБОТА — Участь у Дні Української Молоді на
"Експо '67".

31 ЛИПНЯ, ПОНЕДІЛОК — Участь у виступі Української Молоді в
Оттаві.

5 і 6 СЕРПНЯ, СУБОТА І НЕДІЛЯ — Зустріч ОДУМ-у, СУЖЕРО, ДОБ-
РУС на фермі "Київ" біля Торонто.

14 ЖОВТНЯ, СУБОТА — Хор "Молода Україна" виступає в канад-
ським павільйоні на "Експо '67".

На обкладинці: 100-річчя Канади — намалював одумівець
Вадим Корженівський.

100-РІЧЧЯ

КАНАДИ

3 КАНАДСЬКИХ ПОЕТІВ

ОЛІВЕР ГОЛДСМІТ

Е. Д. ПРАТТ

Олівер Голдсміт (1794 — 1861), це поет який походить із Сент Андрюс Нью Брансвік, вважається першим народженим в Канаді поетом, що писав англійською мовою. Хоч він не дожив до конфедерації, його поезія "Початок села", присвячена першим поселенцям і характеризує тогочасні обставини. Він був правнуком Олівера Голдсміта, відомого англійського поета, ірландського походження.

(I)

*Шляхетна відвага впоїла їх душі,
А порив могутній серця запалив,
Ї на захід за синєє море пішли вони,
Покинувши свій край і батьківський дім;
І жах бурхливих хвиль перемогли,
У пошуках багатства, волі й ліпшого життя
Й ніхто не знає, лише ті що ділять
Із ними в грудях біль, страждання і відчай,
Яка розпука жде на тих сміливців,
Що перші йдуть на дикі й хмури землі;
Яка велика праця, туга й небезпека
У дику землю супроводить зернину першу сівача.
Яка печаль його в самотності безкрай,
Коли самотній поселенець бачить,
Одну мов сироту, свою хатину в гущаві дерев:
Де не почуєш голосу людського,
Де пташина німа панує владно,
Й ще більш нестерпним робить страх.*

(II)

*Та не пройшло й п'яти десятків літ —
Який короткий строк у книзі часу —
Відколи племена і дикі і жорстокі,
Все плюндрували на шляху своїм.
Ще ось лиш кілька років тому
Як хижі звірі у долинах,
Із голосним, разючим ревом,
Нагнали ночами жах великий.
А як тепер усе змінилось! Племена
пішли в далекий край під зірку під полярну,
А хижаків злякало людське око,
Вони також ідуть в ліси далекі.
А бідний хлібороб, який в труді тяжкому,
Ледве що вижив в час лихий,
Тепер зерно вже сіє в тихім супокою
І скарбом виповняє засіки просторі;
Його ж господя рік за роком
В достатках й radoцax зростає.*

Переклав Л. Ліщина

Письменник широкого засягу і чільний канадський поет нашого століття Е. Д. Пратт (1883—1964) за свого життя видав 16 книжок. Критика характеризувала його як християнського гуманіста. Він підкреслював у своїх творах хоробрість людини і співчуття до тих, хто змагається з безпощадними силами природи.

Народжений в Ньюфаундланді, він студіював спочатку теологію, а потім психологію і літературу. Саме літературі Е. Д. Пратт присвятив всю свою діяльність. Він був викладачем на літературному факультеті торонтонського університету.

Нижче подаємо зразок його творчості:

ЕРОЗІЯ

*Морю забрало аж тисячу років,
Тисячу років, щоб ці порізьбити
Риси розколені в скелі високій,
В твердому і вічнім граніті.*

*Морю забрало одну непомітну
Коротку годину штормової ночі,
Щоб зморшки покласти негойні, гранітні
На ніжнім обличчі жіночім.*

Р. САУСТЕР

Реймонд Саустер — це торонтонський поет з унікальною прямою стилію і спостережливостю, яка робить його найбільш характерним з канадських поетів 1940 років.

Зв'язаний з монреальською групою поетів, а пізніше і сам редактор "Контакту" — журналу і видавництва, які публікують авангардистську поезію в Канаді з 1952 р., він перебуває в центрі літературного напрямку, що виник у Монреалі. В той самий час Р. Саустер збагатив канадську поезію і свіжими чужоземними течіями. "Бузок" є зразком творчості Р. Саустера.

БУЗОК

*Те, що бузок цей зів'яне я знаю, звичайно,
Поки живий він, про нього писати я хочу
Вірш про його всю коротку красу зоресайну,
Наче обіцянку юну весняну дівочу.*

*Тому, що мають вагу тільки влада і сила,
Тому, що губляться речі малі в цьому світі,
Знаю: й бузкові і віршеві доля судила
Завтра забутись і тільки сьогодні пожити.*

Переклав В. Кир

В. ПЕДЕНКО

КОНФЕДЕРАЦІЯ І КАНАДА

В середині XIX століття до складу так званої Британської Північної Америки входили чотири окремі колонії — Канада, Нью Брансвік, Нова Скошія та Острів Принца Едварда, територія Компанії Гудсонової Затоки, Далекий Захід і Північний Захід. У 1864 році уряди трьох приморських провінцій відбували наради в Шарлоттаві, Острів Принца Едварда, з метою створення спілки приморських земель. Представники Канади, які були присутні на нарадах запропонували союз, що включав би всі британські колонії в Північній Америці. Пізніше, цього ж року відбулася друга конференція цього разу в Квебек Сіті. Під час цих нарад обговорювалися дальші плани для створення більшого об'єднання.

Наслідком цих дискусій був Британський Північно-Американський Акт, який увійшов у силу 1 липня 1867 року і об'єднав Канаду, Нову Скошію і Нью Брансвік. Кожна з старих провінцій зберегла свою особистість за винятком Канади. Цю колишню колонію поділили на дві частини — Онтаріо та Квебек. Таким чином Онтаріо, Квебек, Нова Скошія і Нью Брансвік стали "домініоном" — однією державою під загальною назвою Канада.

Канада була створена, як федерація для того, щоб забезпечити права тих провінцій, які мали свою власну історію, були занадто віддалені одна від одної і, до деякої міри, бажали зберегти контроль над своїми власними справами. Хоча ці чотири колишні колонії були роз'єднані своїм географічним положенням, браком залізничного зв'язку і, найголовніше, різницею економічних світоглядів, були речі, які їх об'єднували. В першу чергу це була традиційна і глибоко йдуча лояльність до Англії, до британського політичного і соціального порядку. Об'єднуючим фактором в ті часи було й недовір'я до Сполучених Штатів Америки.

Прагнення до об'єднання підтримувала також надія на те, що конфедерація забезпечить їм кращу будучину.

"Батьки Конфедерації" не помилилися. Їхні надії стали збуватися і навіть у більшій мірі, ніж вони сподівалися. Минуле століття було для Канади століттям росту і розбудови не лише в фізичному чи в географічному сенсі, Канада зростала й економічно і за ці сто років стала нацією.

Перш за все погляньмо на фізичний ріст Канади. З чотирьох провінцій в 1867 році Канада сьогодні виросла до десяти провінцій і двох територій — Юкон і Норт Вест. Тепер кордони Канади сягають від Атлантичного до Тихого океанів та до Арктики на півночі. Це поширення кордонів проходило трьома етапами. На першому етапі, між 1870 і 1873 роками, в канадську територію були інкорпоровані Манітоба, Британська Колумбія і Острів Принца Едварда. На початку XX століття головним чином через імігра-

цію людей з Східної Європи, серед яких було й багато українців, Саскачеван і Альберта приєдналися до спілки "старих" провінцій. Останнім до Канади приєднався Ньюфаундланд. Він став десятою складовою провінцією щойно в 1949 році.

Економічний прогрес країни був не менше разючий. Дуже багатозначними є також дані про збільшення кількості населення Канади за останні 100 років. Коли в 1867 році тут жило приблизно 3 мільйони людей, то сьогодні Канада нараховує майже 20 мільйонів мешканців. Такий величезний ріст пояснюється двома головними причинами. По-перше: високий відсоток народжень і велике число дітей в родинах, по-друге, і це, може, найважливіше, великий приплив імігрантів з-поза океану. Багато європейців обрало саме Канаду для сталого поселення. Більшість з них прибула до Канади в періоді між 1896 і 1914 роками, в двадцятих роках цього століття та після другої світової війни. Невичерпні запаси сировини, вдосконалена з часом система транспорту і, головне, працьовитість, рішучість і вміння всіх канадців — корінних і новоприбулих, пояснюють той нестримний прогрес, ті досягнення в сільському господарстві й промисловості, які ми бачимо сьогодні на кожному кроці. Перед федерацією Канада не була індустріалізованою країною. Сьогодні ж вона стала однією з передових держав світу як в промисловій, так і в сільськогосподарській ділянці. Життєвий рівень канадців належить до найвищих у світі, існують перспективи, що в майбутньому він зростатиме й далі.

За останнє століття Канада також сформувалася як країна. Від залежного колоніального рівня вона зростала політично і зробилася незалежною державою, вага якої на міжнародному форумі стає дедалі помітнішою. В 1867 році Англія керувала всіма закордонними стосунками Канади, змінювала державний статут (конституцію) і була найвищою судовою й законною інстанцією. Коли Англія воювала, Канада воювала теж. Сьогодні ж Канада є незалежна. Канадці мають свій прапор і самі вирішують свої домашні й закордонні справи. Сьогодні Канада займає почесне місце в Організації Об'єднаних Націй і бере участь у вирішуванні світових проблем. Разом з тим Канада і по-сьогодні зберігає свої традиційні політичні зв'язки з Англією, яку тут репрезентує Генеральний Губернатор, і є членом Британського Коммонвелту Націй.

Як і всюди в світі, в канадському житті є певні проблеми: двомовність і "двокультурність" розділяє деяких її громадян, деякі частини країни потребують дальшого розвитку промисловості й піднесення життєвого рівня і, врешті, існують непорозуміння між давно існуючими і новоствореними політичними партіями.

Але дотеперішній економічний прогрес країни,

ПІД КЛЕНОВИМ ЛИСТКОМ

1967 рік є незвичайним для нас роком — у ньому відбуваються дві визначні події: 1) Канада святкує століття своєї конфедерації, і 2) Канада вітає у себе гостей з цілого світу: вона ж бо є гоподарем Світової Виставки Експо '67 в Монтреалі. Ці дві небуденні події ніби переплітаються, доповнюють одна одну і роблять це літо особливо цікавим.

Експо '67 це перша Світова Виставка Першої Категорії, що взагалі відбувається на Американському континенті. Виставка Першої Категорії означає, що запрошені до участі в ній країни будують свої власні павільйони. Існує підставова різниця між Світовою Виставкою і Світовим Ярмарком згідно з окресленням Світового Бюро Виставок. Світовий Ярмарок не має, звичайно, освітніх завдань, він влаштовується головним чином з комерційною метою. Світова Виставка має на меті показати вартість і користь своїх експонатів засобами найефективнішої презентації, найбільшої винахідливості й смаку.

Багато з наших читачів плянують побувати в Монтреалі цього літа, багатьом з них через ті чи інші причини це не вдасться.

Проте нам все ж хотілося б коротко поділитися враженнями про одноденну візиту — тур Світової Виставки, влаштованої Провінційним Секретарем і Міністром Громадянства для редакторів етнічної преси.

Отже: і для тих, хто поїде до Монтреалу, як і для тих, хто там не побуває — трохи про Світову Виставку Експо '67.

Багато цікавого, незвичайного і гарного можна побачити на виставці, яка розташувалась на трьох островах на річці Святого Лаврентія. Навіть короткий опис усіх павільйонів (а їх аж 70!) і експонатів там показаних заповняє цілу книжку. До того ж Експо '67 це не лише виставка, це у великій мірі також і відзначення 100-ліття об'єднання країни нашого поселення. Це у певному значенні звіт про життя Канади, який охоплює останні 100 років і красномовно говорить про минуле цієї країни, сучасне та плани на майбутнє.

Тому цього разу, згадуючи про решту павільйонів лише в дуже загальних рисах, нам доведеться обмежитися розглядом найактуальніших чи, так би мовити, найближчих нам павільйонів, а саме Онтарію, Квебеку й Канадського Уряду. Цікаво, що лише ці дві провінції — Онтарію й

невтомна боротьба за добробут її громадян і її становище на міжнародній арені свідчать, що перше століття федеративної канадської держави не було змарноване.

Природні багатства Канади, висока технологія, політична зрілість, ентузіазм і працьовитість її населення, яскраво показані на Світовій Виставці Експо '67, є найпевнішою запорукою того, що в наступному столітті наші досягнення набагато перевищать все зроблене досі.

Квебек мають свої власні павільйони. Решта ж провінцій влаштувались так: Західні провінції — Манітоба, Саскачеван, Британська Колумбія розташувались в одному павільйоні, в той час як Нова Шотландія, Нью Брансвік, Острів Принца Едварда і Ньюфаундленд займають разом інший, так званий Павільйон Атлантичних Провінцій.

Ми з Вами, шановний читачу, зараз на острові Іль Нотр Дам і прямуємо до павільйону Онтарію, розташованого в західній частині цього штучно зробленого острова. Ми йдемо повз конусоподібний, легкий павільйон Канадських Індіців і повз дивний за стилем, націлений в небо, павільйон Західних Провінцій Канади.

І ось перед нами серед безлічі гранітних блоків і великих 40-футових дерев височіє цікава будівля. Дах її це світла вугласта структура, яка складається з неправильних пірамід з'єднаних до купи. І все це сплетіння скла, дерева, заліза й плястики шатром підноситься на 90 футів вгору. Навколо ж дерева, граніт і вода.

Цей павільйон репрезентує найпрогресивнішу й найдинамічнішу частину країни. В його стінах зібрано 17 тематичних відділів-експонатів, які відбивають всі риси життя в Онтарію. В центрі павільйону кіно-залля, розрахована на 570 глядачів.

Власне кажучи, термін "експонат" тут вживається не в розумінні однієї якоїсь речі показаної відвідувачам. Це скорше цілий комплекс, ціла група тематично чи символічно пов'язаних предметів. Тому тут "експонат" це ніби маленька виставка у великій, всеохоплюючій виставці.

Є експонати важливі, а є тільки цікаві. В онтарійському павільйоні, на щастя, про майже всі експонати можна сказати, що вони і важливі і водночас цікаві.

Важливі вони для нас тим, що у них висвітлено в доступній, легкій формі всі досягнення нашої провінції, все її багатство, всю різноманітність і розмах її індустріального та економічного життя. Цікаві ж експонати цього павільйону тим, що вони часом дуже оригінально, дотепно й невимушено показують відвідувачеві чисто людську сторону зацікавленень, прагнень і сподіванок пересічного онтарійця колись і тепер. Так, саме ті речі, що показують побут минулих десятиліть допомагають нам краще збагнути весь шлях, увесь зміст, увесь прогрес країни, в якій ми живемо.

Згадані 17 експонатів-відділів онтарійського павільйону розповідають людям про людей. Онтарієць хоче знати, куди він простує, що відбувається навколо, в яких умовах виростатимуть його діти. Врешті він цікавиться відпочинком і розвагою. На деякі з цих питань він знайде відповідь тут, в цих стінах.

Перед нами один з перших експонатів "Чудесний світ дитини" 50 величезних малюнків оточують відвідувача. Ці малюнки, вибрані фахівцями з 1200 зразків надісланих сюди різними

Фото Я. Крейліса

В онтарійському павільйоні. Зліва направо: комісар онтарійського павільйону П. Рамсей, ред. М. Гавриш, пані Р. Велч, д-р С. Росоха, провінційний секретар і міністр громадянства Р. Велч, ред. П. Зордер, д-р Й. Кіршбаум, голова етнічної преси, і заступник міністра П. Єргер.

школами з цілої провінції, показують нам життя так, як його бачать діти.

Далі ми зупиняємося перед фантастичними, збудованими з найнесподіваніших речей роботами. Ці п'ять рухомих фігур, кожна з яких репрезентує якусь фахову галузь, дискутують спочатку англійською, а потім французькою мовами над необмеженими можливостями, які лежать перед онтарійською молоддю. Тон цих розмов легкий і дотепний.

Поблизу ми бачимо строкатий і кольоровий експонат присвячений молоді. Неймовірно сплетіння автомобільних частин, хрому, велосипедних коліс, музичних інструментів, світел, косметики, фотографій, телевізійних екранів, спортивного знаряддя, підручників і безлічі інших речей створює калейдоскопічну картину ніби таку любу серцеві пересічного канадського тінейджера. Трихвилинні фільми, що показують тут, не заторкують серйозних соціологічних проблем.

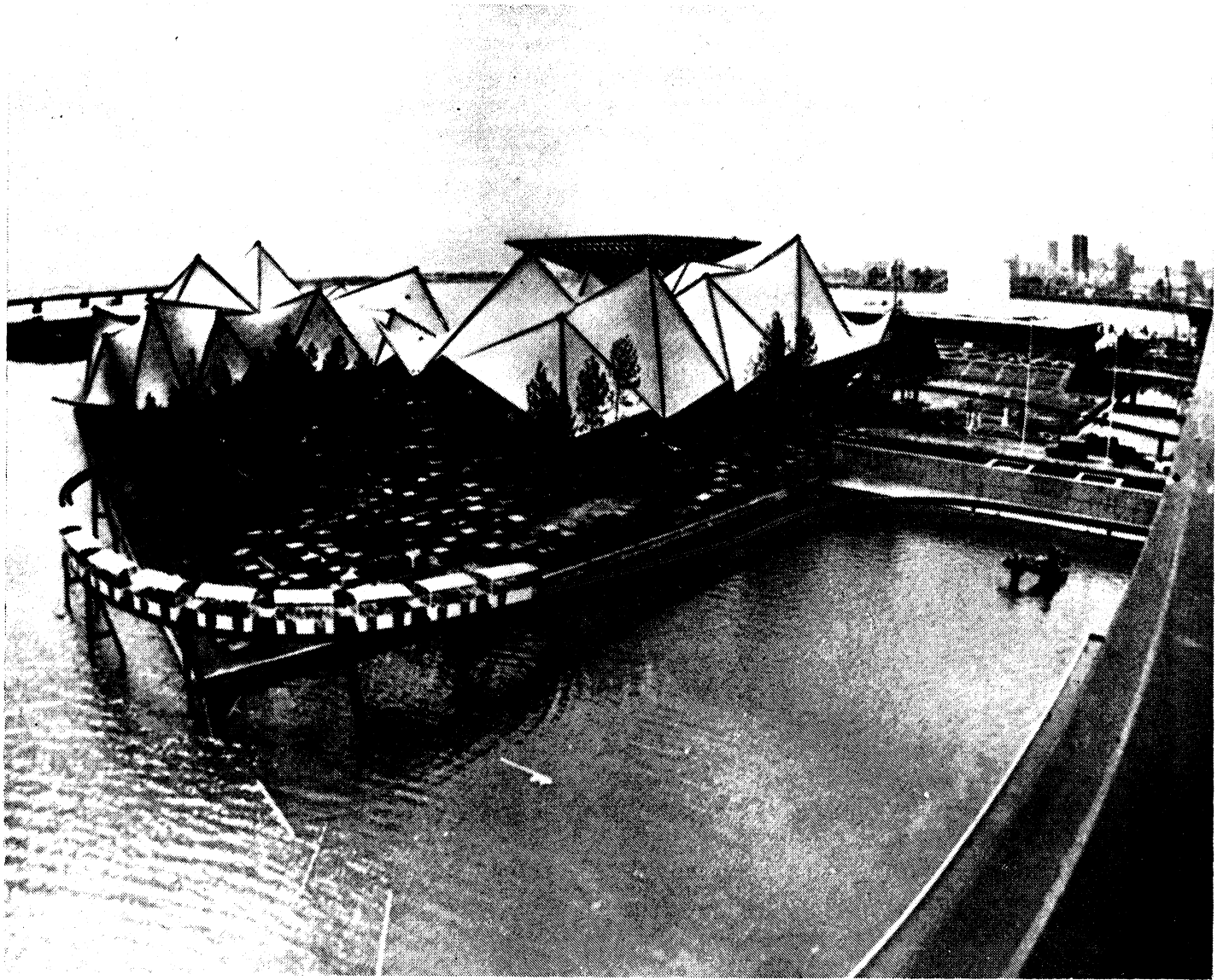
Частина експонатів, так звані "Профілі", має на меті показати відвідувачам виставки різносторонність видатних канадців. Один пересічний день у житті шести відомих онтарійців: спортсмена, письменника, співачки, мільйонера й мецената мистецтва, відкривача урану в Онтарію й агронома показано на 20 кольорових фото в 9-футових дерев'яних фігурах, схожих на велетенські шахи. Однохвилинний коментар англійською чи французькою мовою, по смаку слухача, супроводжує показ фотографій.

Ще кілька кроків і ми.. в 1900 році. На шестикутньому підвищенні показано побут і розвагу, архітектуру й техніку, людей і події того часу.

Всі речі Вікторіанського періоду дбайливо підібрані експертами, які користувалися старими журналами, фотографіями й архівними матеріалами, щоб правдиво відтворити атмосферу минулих років. Особливу увагу в цій секції привертає до себе чудовий вітраж, на якому показано сцену з "Генрі V", це — колишня власність мільйонера Тімоті Ітона з Торонто.

Далі перед нами експонати, що демонструють потужність Онтарію, всю універсальність і різноманітність промисловості цієї провінції. Поруч з сировиною та напівфабрикатами такими, як целулоза й папір, залізо й сталь, копалини й харчові вироби, онтарійська промисловість продукує літаки, електронні приладдя, хемікалії, апаратуру для нуклеарних силових станцій та вироби широкого вжитку. Не менш важливою галуззю промисловості, показаною тут, є будівництво — житлове й комерційне, громадське й промислове. Всі матеріали й фотографії, що стосуються цих тем, об'єднані в круглій структурі з сталі й алюмінію 20 футів у діаметрі під загальним гаслом "Там, де відбувається дія".

А ось величезна плястикова мапа Онтарію, оточена прапорами й фресками. Ця мапа розміром 10½ x 15 футів і вагою в 4 тони звисає під плятформою павільйону. Тут можна слухати записану на стрічку інформацію про те, як заселювалася ця провінція, починаючи від найраніших часів 1609 року і до передбачуваної кількості населення в 1971 році. Ціла стьожка вогників відмічає на мапі шлях Шамплейна, деякі місцевості запалюються чи міняють інтенсивність своїх кольорів залежно від росту чи змін населення.

Загальний вигляд онтарійського павільйону.

Інші експонати стосуються фінансових справ, які показані символічним білим барельєфом. Дуже цікавою і видовишною є група з 9 пластикових колон висотою від 8 до 17 футів. Освітлені зсередини, ці колони повільно обертаються, створюючи на своїй поверхні різючі візерунки, що постійно міняються. Метою цих привабливих експонатів є звернути увагу відвідувачів на серію кубів різного розміру, які показують прибутки провінції між 1929 і 1999 роками, а так само зміни в розподілі сільського й міського населення. Ця гра світла й тіней також повинна символізувати зміни, що відбуваються в Онтаріо. Зацікавлені відвідувачі можуть розглядати тут так званий "Цирк Адама Бека", тобто вантажне авто 1912 року, яке вживалося в Онтаріо для демонстрації переваг недавно запровадженої електрики. На авті ми бачимо оригінальну пральну машину тих часів, помпу для води, маслорійку, січкарку й доїльну машину.

Заключними експонатами на цій платформі є так зв. "Комюніті" — збірка 14 скульптур відо-

мих сучасних європейських мистців. Всі виставлені тут скульптури позичені для Експо '67 у приватних власників, і їх не можна побачити в жодному з музеїв чи мистецьких галерій. Всі ці скульптури, різноманітні по своїм естетичним якостям і стилю виконання, показують форми людського тіла.

А тепер, шановний читачу, давайте спустимося до вистеленої оксамитом кіно-залі. Перед нами величезний екран — його ширина 66 футів, а висота 30. Зараз нам покажуть один з найефективніших, найсміливіших фільмів на виставці. Цей фільм вживає нові, ніде ще не випробувані технічні засоби і розповідає глядачам про Онтаріо. Розповідає в цікавій, символічній, невимушеній формі. З технічного боку цей новаторський фільм теж бездоганний. Образ на екрані міняє свою форму й розмір чи раптом рухається в несподіваному напрямку. Іноді ми бачимо одночасово 2, 4, 8, а то й більше однакових чи різних сюжетів на тому самому екрані. І, може, ми не стільки "бачимо", як радше відчуваємо сенс по-

Один з експонатів, присвячений онтарійській промисловості.

казаного нам. Цікавим є те, що на виготовлення цього шедеву кіномистецтва пішло 200.000 футів кіноплівки або 28 годин безперервного фотографування. Після редагування, монтажу, звукової та оптичної обробки відійшло так багато матеріалу, що тепер цілий фільм триває лише 17½ хвилин! У фільмі звучить стереофонічна музика оркестри з 45 виконавців і хор з 16 осіб, що співає знову ж таки пісню про "місце під сонцем" в Онтаріо.

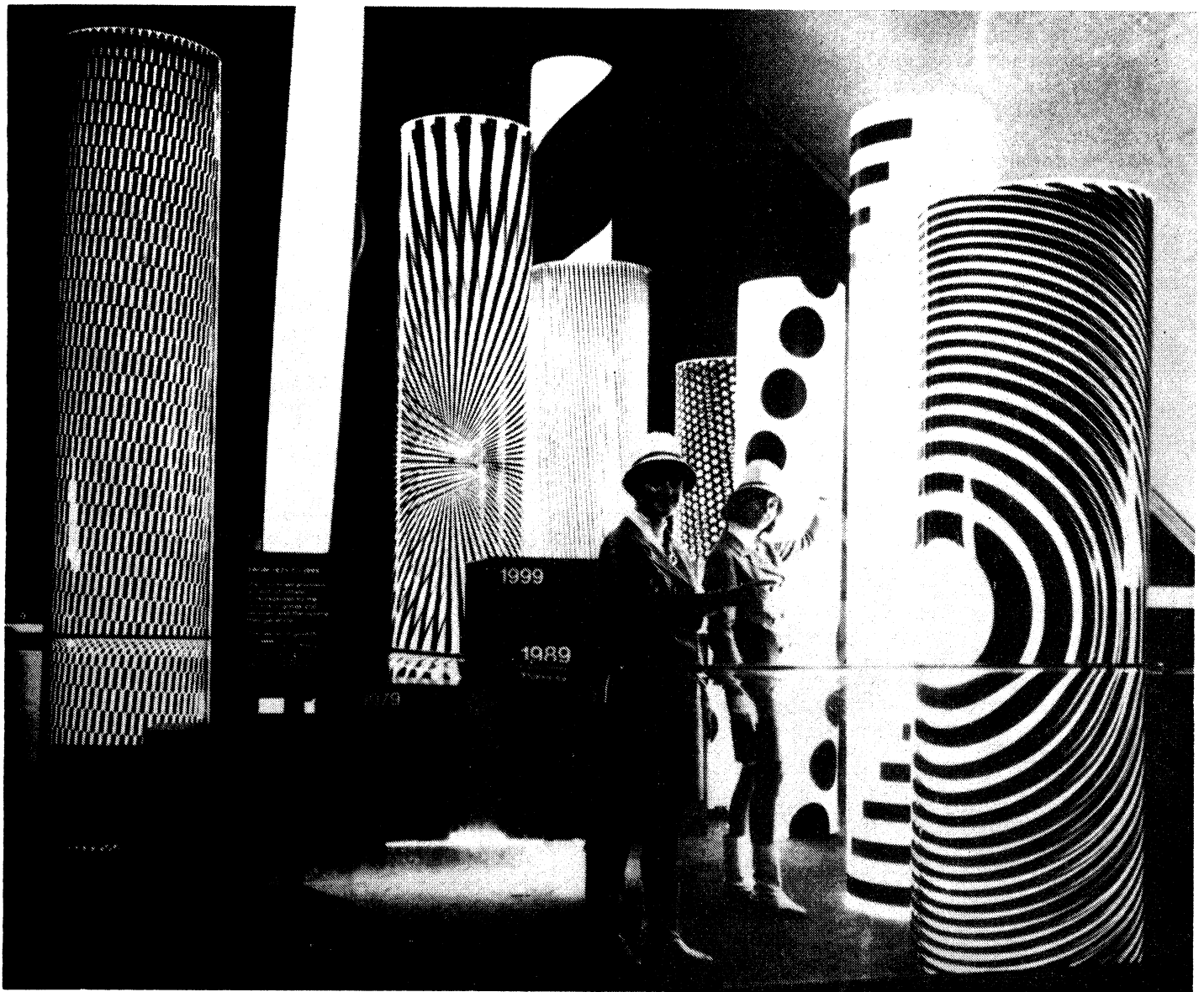
Ми залишаємо цей гостинний павільйон із враженням, що його організаторам вдалося передати дуже оригінальним і повним багатой уяви способом настроїв, характер і зовнішність нашої провінції.

На цьому місці хочемо подякувати всім тим особам, які уможливили цю екскурсію і супроводжували нас, а саме: п. секретареві провінції Онтаріо й Міністру Громадянства Робертві Велч

з дружиною, його заступникові п. Джеку Єргеру з дружиною, директору відділу Громадянства п. Д. Р. Коломбо, зв'язковій відділу пані Єлісаветі Шаловській, директору онтарійського павільйону п. Й. М. Рамзі та Управі Асоціації Етнічної Преси.

Приємною несподіванкою для нас, українців, була зустріч на виставці з нашою симпатичною землячкою панною Лідою Барчинською, яка працює провідницею в отарійському павільйоні. Її сумлінна і щира опіка дала можливість представникам саме української преси побачити ще й багато різних інших павільйонів. За це панні Барчинській належить велика подяка від усіх українських журналістів, які відвідали Виставку.

Наша наступна зупинка — павільйон Квебеку, так би мовити, власника Експо '67. Адже за попередніми домовленнями провінція Квебек і міс-

Онтарійський павільйон. Обертаючись ці колони створюють дивовижні візерунки.

то Монреал разом зобов'язалися внести 50 відсотків всіх коштів Виставки.

Стосунки між людиною і природою, а особливо пристосування людности Квебеку до суворих кліматичних умов їхньої провінції є домінуючою темою цього павільйону. Ця будівля має форму, що дещо нагадує 50 футову зрізану піраміду з незначним нахилом сторін. Скляні панелі зовні роблять цей масивний павільйон ніби легшим. Небо відбивається в цих панелях, і їхні кольори міняються залежно від пори року, дня чи погоди.

В цьому павільйоні помітно три основні напрямки — тема "Природа кидає виклик людині" показує цю провінцію такою, якою вона була в часи найперших поселенців. Друга тема: "Боротьба Людини з Оточенням" пояснює, як людність Квебеку перемагає природу і клімат, як вона дійшла від примітивного існування перших звіроловів-мисливців до стану громадян сучасної високо індустріялізованої провінції. Остання тема "Натиск" демонструє ту рішучість, з якою сучасний

Квебек прагне до поліпшення свого економічного, соціального і культурного рівня. І, нарешті, інтригуюче виглядає спроба показати відвідувачам Квебек в 2000 році.

Серед безлічі інших експонатів тут експонуються зразки сировини, на яку багата ця провінція: руди різних рідкісних металів, целюлоза, папір, хутра. Навколо багато різної машинерії, переважно для тяжкої промисловості. Дуже ефективні фільми, фотографії, таблиці та сила-силенна інших матеріалів знайомлять нас з цією великою і важливою провінцією. Дуже незвичайною є вживана тут система підкреслювати характер того чи іншого експонату відповідними звуковими ефектами. Оглядаючи цей павільйон, ми відчуваємо всі невичерпні можливості для дальшого розвитку, які має Квебек.

Але ми поспішаємо. Нам ще треба багато побачити. І ось ми знову надворі. Цього разу ми йдемо до урядового павільйону Канади. Ще здалеку видно велетенську перекинуту піраміду, що

височіє над пірамідальної форми будівлями, в яких міститься понад 100 тематичних експонатів, кожен з яких красномовно говорить про ті проблеми, з якими стикається канадець в своєму оточенні — клімат, віддалі й зв'язок. Експонати також розповідають про досягнення Канади, про великі, важливі досягнення. Піраміда над дахом, це — Катімавік — слово ескімоського походження, що означає "місце зустрічі". Цей символ вдало відбиває характер цілої виставки. Катімавік також символізує своєю формою прагнення Людини до висот і все ширші можливості майбутнього.

Тяжко докладно розповісти вам, наші читачі, про все те, що можна побачити в цьому павільйоні, розміром у 8 акрів. Тут і зразки дитячої творчості, і мистецтво у всіх його формах, і кінотеатер на п'ять екранів, навколо яких поступово обертається амфітеатр, і в якому "їдуть" 1000 глядачів. Показані тут п'ятихвилинні фільми відзеркалюють життя Канади від самого початку, її історію, її прогрес. Кожен з пірамідальних дашків має під собою щось нове: колекція географічних мап Канади всіх часів, зразки промислової продукції, нові методи використання джерел

енергії і понад усе людська сторона життя. Перед нами палахкотить натуральний газ, який проведено сюди безпосередньо з Альберти, б'ють водограями струмочки нафти — теж з Альберти. І у всьому відчувається пульсуюче життя, широкий розмах, сміливі заміри...

Недалеко від Катімавіку очі вбирають розкішні барви "Дерева канадців". Це — 78 футова структура, що імітує стилізоване кленове дерево. Кожен його "листок" з найлону виконаний в яскравих і гарячих осінніх кольорах. Розміри одного такого "листка" 5 x 3 футів. І всі ці "листки", а їх 500, розповідають про національне життя в Канаді. Вони показують вироби, книжки, фільми, плякати та інші речі, а, найголовніше, працю і відпочинок канадців.

Від усіх експонатів, павільйонів і оточення дишає якоюсь особливою життєрадісністю, якимось оптимізмом. Так багато цікавого навколо... Але наша симпатична панна Ліда веде нас далі... І ми йдемо з твердим рішенням неодмінно приїхати до Монреалю знову і на довший час. До скорого побачення, Експо '67!

М. Гавриш

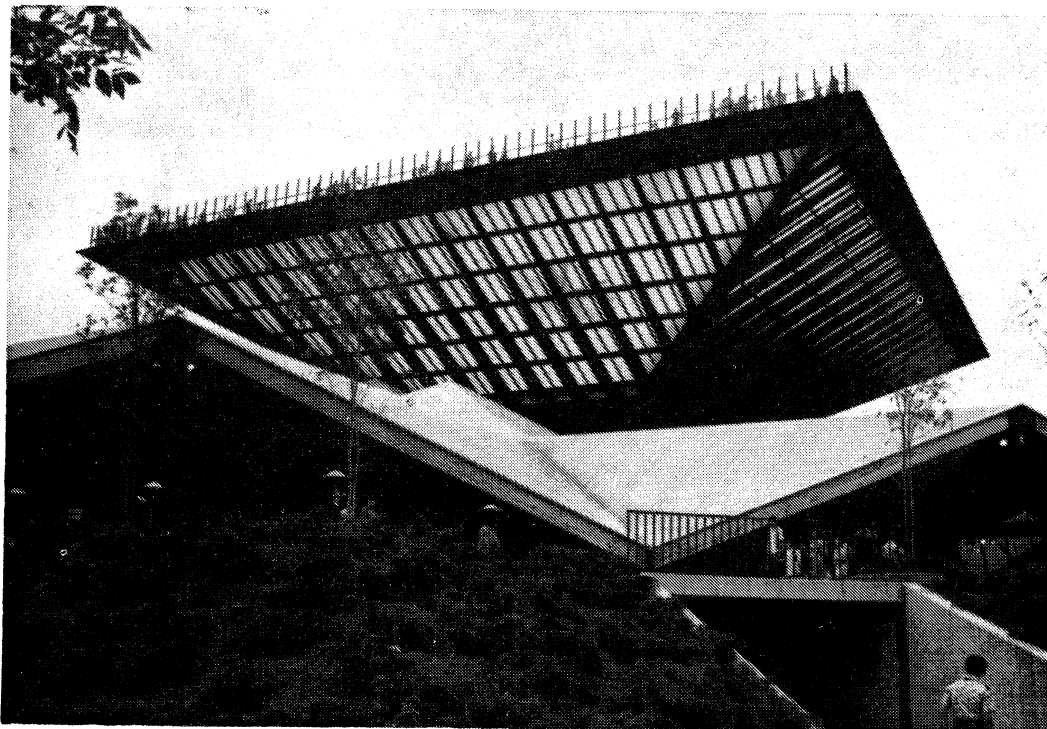

Фото Я. Крейліса

Катімавік над канадійським павільйоном.

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ

Серед багатьох націй, які живуть в Канаді, українська етнічна група належить до найраніших і до найчисленніших.

Одними з перших українців — постійних поселенців, були Василь Єлиняк та Іван Пилипів, обоє з села Небилів у Галичині. Вони прибули до Вінніпегу ще в 1891 році — понад сімдесят п'ять років тому.

У 1895 році Канаду відвідав д-р Йосип Олеськів з львівського товариства "Просвіта". Його звіти про цю країну, а пізніше перетрактації в Лондоні в справі заселення українцями канадських просторів відіграли велику роль і заохотили багатьох наших земляків до від'їзду за океан.

Діяльність д-ра Олеськіва співпала з започаткованою канадським ліберальним урядом широкою програмою, розрахованою на збільшення іміграції. В 1896 році уряд Вільфріда Лаурье виявив особливе зацікавлення справою заселення західних провінцій країни. Цей плян був інтенсивно пропагований в Європі, а подорожові фірми й агенти діставали навіть комісійні гроші за кожну особу, яку їм вдалося завербувати до переїзду в Канаду.

Скрутний економічний стан, особливо в західних частинах України, обіцянки вербувальників, листи емігрантів-земляків, а, головне, реальні можливості поліпшення свого стану на неосвоєних заокеанських землях: все це сприяло масовому переселенню нашого селянства до Канади.

Вважають, що між 1891 і 1914 роками сюди прибуло приблизно 100.000 українців. Точніші цифри встановити сьогодні дуже тяжко, бо не всі новоприбулі в ті часи реєструвалися як українці. В залежності від свого територіяльного походження деякі з них були зареєстровані як Галичани, Буковинці, Поляки, Росіяни, Рутенці й навіть Австрійці чи Румуни.

Такий крок, як виїзд за океан був часто зв'язаний з різними труднощами як матеріальними, так і урядово-бюрократичними. Існують свідчення, що через відмову місцевих влад дати дозвіл на виїзд за океан, поодинокі наші селяни зверталися в цій справі до самого австрійського імператора Франца-Йосифа!

Крім того еміграція вимагала від переселенця неабиякої особистої рішучості, хоробрості й винахідливості. Адже ж тодішні умови життя в неосвоєних частинах Канади, особливо в перші місяці чи й роки, були далеко не легкі. Так само розлука з рідним краєм, з родичами, із знайомим оточенням нерідко була причиною багатьох особистих переживань і трагедій.

Майно переселенців, які прибували до Канади в кінці XIX й на початку XX століть складалося здебільшого з одягу й кількох клунків з найнеобхіднішими речами. Підрахунки показують, що між 1899 роком і включно до 1910 року грошові засоби імігрантів були пересічно менші, ніж 13 доларів на особу.

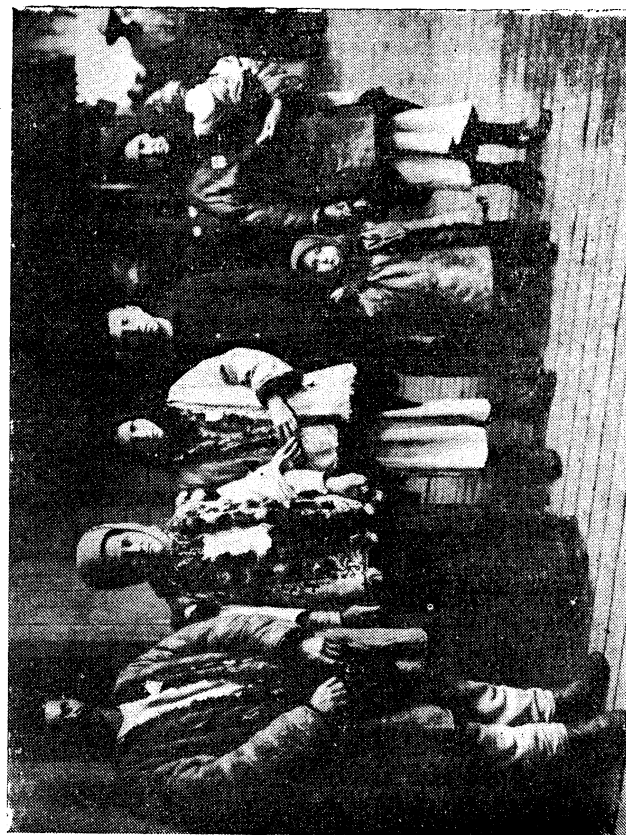
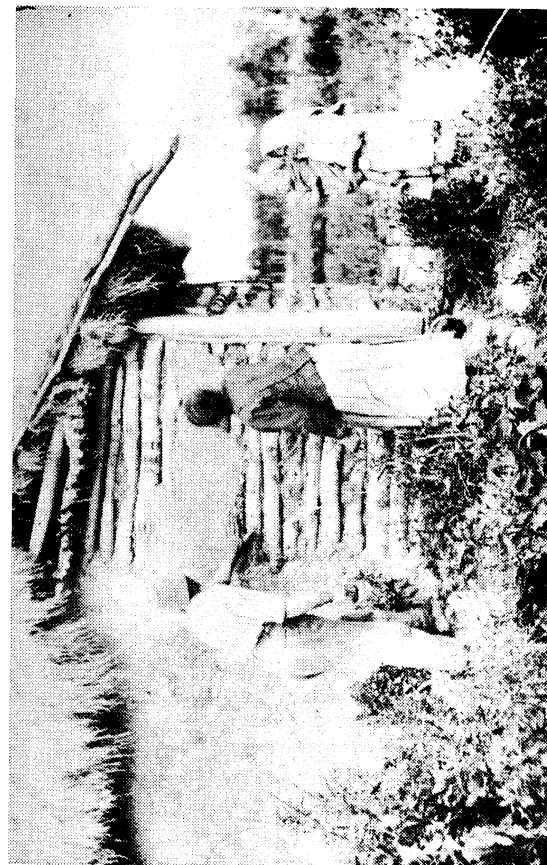
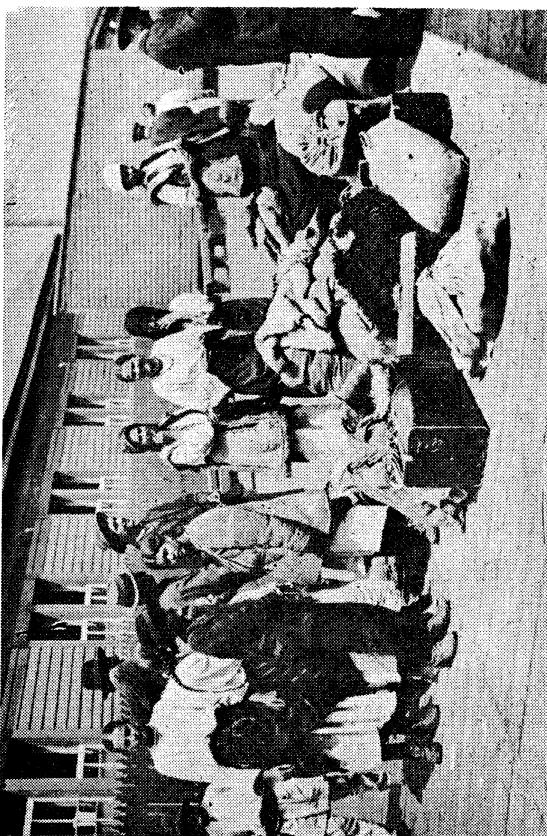
Через необізнаність з місцевими обставинами, через незнання англійської мови першим українцям в Канаді було найзручніше поселятися поблизу своїх родичів, колишніх сусідів чи земляків, якщо такі були. Найперші наші поселенці прибули до Вінніпегу й місцевості Бівер Крік, 40 миль на схід від Едмонтона. Через групування пізніших поселенців навколо своїх земляків на Заході Канади виникли цілі райони, заселені майже виключно українцями.

У великій мірі зусилля тодішнього уряду й залізничної компанії Canadian Pacific Railway, якій належало на тому, щоб дістати дешеву робочу силу, були скеровані на те, щоб заселити емігрантами з Європи саме найменше придатні до освоєння землі. Це, звичайно, дуже утруднювало й без того тяжке становище наших перших поселенців.

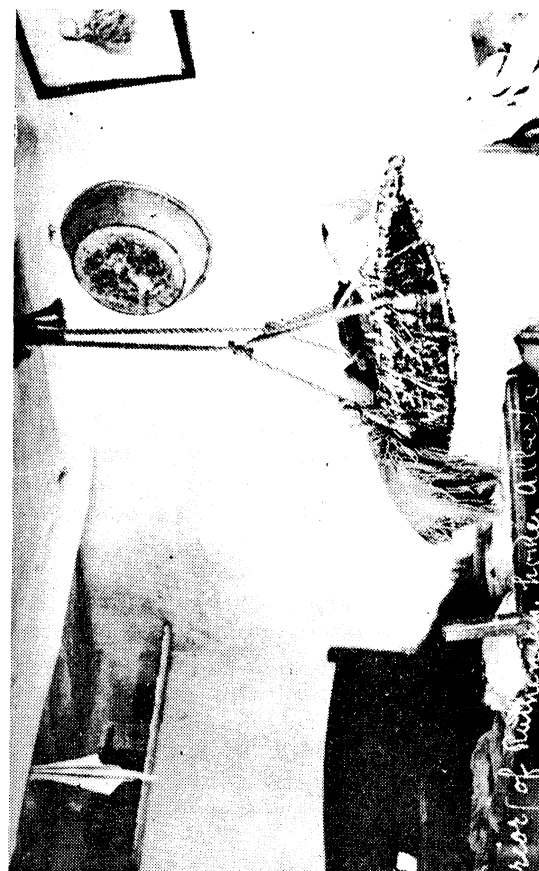
Після довгого й незручного переїзду через океан подорож до нового місця поселення тривала кілька днів. Доводилося переправлятися через річки й болота, об'їжджати озера й провалля в бездоріжних лісових хащах. Найперше, про що турбувалися новоприбулі до незаселених просторів Західньої Канади, це хоч якийсь притулок. Часто їм доводилося копати землянки чи будувати примітивні халупи з повалених дерев і галуззя і в них знаходити захист від непогоди до того часу, аж поки вони могли збудувати свою першу хату.

Відразу ж після цього починалася розчистка землі, корчування дерев і сівба першого клаптика землі зерном, привезеним ще з дому. На початках знаряддя, якими користувалися наші поселенці, було найпримітивнішим. Часто це були лопата, сокира й коса, здебільшого привезені з собою ще з Європи. Через незвичні кліматичні умови, брак відповідного удосконаленого знаряддя й інші труднощі, нашим селянам на цілих землях Канади іноді доводилося обробляти свої ниви спільно й взагалі допомагати один-одному в чужих і несприятливих обставинах. В той самий час чуже оточення об'єднувало й зближувало людей. Адже часто земляки-українці були єдиними їхніми сусідами, бо до інших поселень віддалі мірялися десятками, а то й сотнями миль. Особливо на початках голова родини був змушений залишати свою оселю і йти на заробітки в місце часом розташовані на віддалі до 200 миль. Працюючи за найнижчу платню й відмовляючи собі у всьому, деяким з таких заробітчан за літо тяжкої праці вдавалося заощадити кількадесят доларів. За ці гроші перші українські поселенці поступово купували сільськогосподарський реманент, худобу, коней та інші необхідні речі. Звичайно, при такій сезонній праці та мізерних заробітках матеріальний стан перших українців у Канаді поліпшувався дуже повільно. Але, не зважаючи на всі труднощі, на тяжку працю, на часом неприхильне ставлення з боку певних урядовців, українці не впадали в розпач. Вони впер-

В ПОШУКАХ КРАЩОЇ ДОЛІ

Перші українські переселенці прибувають до Канади.

Такі були хати перших українських переселенців (зовні і всередині)

то боролися за існування, за кращу долю своїх дітей, вони вірили в майбутнє.

Вже через кілька років після приїзду перших поселенців почали відкриватися школи для українських дітей, переважно при церковних парафіях. В Манітобі, наприклад, перша українська школа була заснована в 1898 році, далі нові школи в цій місцевості відкривалися щороку. З 1907 року українські школи стали з'являтися в Альберті. На початок першої світової війни в Канаді було вже 130 українських шкіл. В той час, коли їхні батьки освоювали цілині землі, які простягалися від південно-східної частини Манітоби аж до північних меж Альберти, діти наших поселенців здобували освіту. Із зростанням добробуту все більше цих дітей мало можливість учитися. Через це потрібно було все більше вчителів для українських шкіл. Згодом змінилася й сама шкільна система. Одноклясові школи вже не могли задовольняти вимог, які життя ставило перед нашим молодшим поколінням. Діти малописьменних емігрантів опановували англійську мову настільки, що вони могли вже вчитися в загально-канадських школах.

Все більше й більше наших земляків відчували під собою міцний ґрунт і починали вливатися до загально-канадського життя. Хоч переважаюча більшість наших поселенців продовжувала займатися сільським господарством, деякі з них почали селитися в містах. Тут вони ставали фабричними робітниками, ремісниками чи дрібними торговцями.

Під час першої світової війни біля 10.000 українців служило в канадських збройних силах. Один з них — Пилип Коновал був удостоєний найвищої військової нагороди за хоробрість — Хреста Вікторії. Про значення цієї відзнаки свідчить той факт, що з 5,680.000 вояків британської армії в першій світовій війні цей хрест дістав лише 581 солдат.

В період між двома світовими війнами українці продовжували виїжджати за океан. За цей час до Канади прибуло приблизно 45,000 емігрантів. Ці національно свідомі люди, серед них багато учасників визвольних змагань, селилися здебільшого в містах, де вони створювали свої національні організації, мистецькі колективи і, пропагуючи українське мистецтво, цим самим робили свій внесок в скарбницю загально-канадської культури. Діти цих поселенців мали багато кращі можливості здобути собі освіту, ніж їхні попередники.

Про високий патріотизм всіх українців свідчить те, що понад 130 населених місць Канади мають українські назви.

Коли прийняти до уваги той факт, що українське населення Канади в 1941 році нараховувало приблизно 306.000 душ, стане зрозумілим, який високий відсоток становили ті 40,000 наших земляків, які добровільно зголосилися до служби у війську під час другої світової війни. Тисячі вояків українського походження віддали своє життя за свободу і незалежність Канади.

Близько 40,000 українців, переважно політич-

них емігрантів, прибуло до Канади в повоєнні роки. За цей час діяльність всіх прошарків українського суспільства помітно поживалась. Змінилося співвідношення між нашим сільським і міським населенням. Ще в 1941 році 66 відсотків усіх українців жили на фермах, а вже в 1961 році — всього через двадцять років — цей відсоток зменшився до 35. Це свідчить в першу чергу про те, що канадські українці опановують нові фахи, знаходять нові зацікавлення, нові можливості для використання своїх здібностей і, взагалі, переносять центр ваги всього українського життя з сільських місцевостей до міст.

Наші земляки починають брати все діяльнішу участь в політичному житті країни — ще в 1913 році був обраний перший українець — член парламенту. З того часу дедалі більше українців стає членами провінційних, а згодом і федеральних урядів. За сімдесят п'ять років перебування в Канаді українці мали 75 своїх представників до парламенту.

На сьогоднішній день немає такої ділянки канадського життя, в якій українці не брали б най-

Яр СЛАВУТИЧ

ІЗ КНИГИ "ЗАВОЙОВНИКИ ПРЕРІЙ"

Пам'яті перших українських поселенців.

*Не загарбники з дальніх імперій,
Не кортези з минулих віків, —
Тут прийшли завойовники прерій,
Єлиняк, Пилипківський, Леськів.*

*Лемешів домороблена криця
Корчувала почаклі паплі,
Щоб лягала дорідна пшениця
В чорне лоно пухкої землі.*

*І злітали, спрагливі причалу,
Золотими крильми врожаї.
Слава й честь українському ралу,
Що відкрило альбертські краї!*

*Завойовники з видом сумирним,
Орачі від зорі до зорі,
Добре знають і Вільна, і Мир Нам
Вашу працю, меткі трударі.*

*Це по вас по лугах, по дібровах
Поминають Мондер, Вегревіль...
Спочивайте в пухнастих покробах
Потом скроплених, піднятих піль!*

*Ваші руки на славу Канаді
Торували шляхи крізь гілля.
Хай не стане вам плуг на заваді,
Хай лягає вам пухом земля!*

діяльнішої участі. Наша студіююча молодь у вищих школах нараховує тисячі душ. Ми маємо своїх загальнонавчаних фахівців з усіх галузей науки, техніки, сільського господарства, медицини, освіти й мистецтва. Українці мають свої церкви, свої школи, свої підприємства, свою пресу, свої суспільні й молодечі організації.

Понад 500.000 українців, народжених тут і

прибулих з Європи, разом з усіма канадцами святкують 100-ліття конфедерації Канади. Ці рівноправні, свідомі й діяльні громадяни роблять свій важливий внесок у розбудову країни. Вони здійснили мрії наших перших поселенців і сьогодні впевнено дивляться в майбутнє.

А. Г.

“ПІСНІ ІМІГРАНТІВ”

Українська іміграція в Канаді між двома світовими війнами... Тисячі наших земляків шукають щастя в цій великій незнаній країні. Нелегке їхнє життя. В багатьох з них болить серце за своїм краєм, за рідними. Незвичні, часами дуже тяжкі обставини праці, самотність, чужина... Все це вражає наших людей. Багато з них викладають на папері свої переживання, почуття. Так з'являються емігрантські пісні. У 20-их роках починають друкуватися перші збірки таких пісень.

Перед нами одна з них — невеличка книжечка "Пісні іммігрантів про Старий і Новий Край" (Пісні про Канаду і Австрію), зібрав Теодор Федик й інші.

З цієї книжечки, виданої у Вінніпезі в 1927 році, ми й беремо кілька нижчеподаних пісень, зберігаючи тогочасний правопис і пунктуацію.

ПІСНЯ СІМНАЦЯТА

Ой ти вітре буйнесенький,
Повій на Україну,
Повій мені буйнесенький
На мою родину.

До рідного мого села
І рідну хатину,
Привитай там отця, маму,
Всю мою родину.

Розкажи їм про тугу
За рідним краєм,
За тов милов Українов,
За тим щастям, раєм.

Як розкажеш мою тугу,
Вернися до мене,
Ой вернися буйнесенький
Назад з України.

Бо нема там звідки жити
Нашим бідним людям,
Повернися до Канади,
Тай тут жити будем.

Було колись і там добре,
Була своя слава,
Тепер біда там тяженька
На Вкраїні стала.

Руйнували ю Татаре,
А Ляхи ще гірше,
Нема куди Україні
Жити тепер ліпше.

Тож повернись буйнесенький,
Будем і тут жити,
Будем милу Україну
На віки любити.

Смертю за ню поляжем,
Будем ю любити,
На цій вільній Україні,
Доки будем жити.

Збираймося браття милі,
Будуймо Вкраїну,
Як буде нас таких много,
То вже незагине.

Не загине Україна,
Наша рідна мати,
Лише треба ю любити,
Славов добувати.

Т. Федик

ПІСНЯ ДВАЦЯТЬ ТРЕТА

Згадав я край заморський
Тай став розмишляти...
Та не міг я від старости
Пашпорту дістати.

Ой ходив я до старости
На тиждень три рази,
А староста питаєся:
Де йдеш сину вражий?

А я йому відказую:
Дай свідоцтво моє,
Я поїду до Канади,
Бо тут у неволи...

Як прийшов час відходу
І тая година...
Ой, сходіться сестри, браття,
Вся моя родина.

Ой сходіться сестри, браття
Сходіться швагрове,
З боєм серця вас працяю;
"Бувайте здорові!"

Виїхав я за хрест білий
На биту дорогу,
Здіймив шапку, поклонився,
— Бувайте здорові!

Село моє ріднесеньке
І ти церкво-мати,
Бо Бог знає, чи ся верну
До тебе вмирати...

Приїхав я до стації
Щоби білет взяти,
Облили мя дрібні сльози
Не міг і стояти.

Посходилася родина,
Ах, як болить серце...
Пан кондуктор взяв за плече
И замкнув мною дверці...

Приїхали до Канади
Тай стали злазити,
И тут зійшлись Канадійці
На нас ся дивити.

— Не журіться добрі люде,
Кажуть, не зле жити,
Тут за морем, у Канаді,
Єсть на чім робити!

Вже не підуть ваші діти
Панські воли бити...
І за шустку пани Вами
Не будуть служитись!...

Тут безкрайний степ широкий,
Тут, свобода, браття!
Будьте чесні і розумні
А знайдете щастя!...

Н. Гакман

ПІСНЯ ДВАЦЯТЬ ШЕСТА

Заїхав я у Канаду
За води, за гори,
Відай вже я не вернуся
До дому ніколи!

Ой стану я молоденький
Гіренько заплачу —
Бо я свої родиньки
В Канаді не бачу!

Не бачу я молоденький
Бом пішов світами,
Бо не міг'єм витримати
З тими ворогами.

Тут ні брата, ні сестрички,
Ні рідної мати —
Не маю я молоденький
Що кому сказати.

Нема з ким ся порадити
Тай поговорити,
А вжеж мені молодому
В самотині жити!

І тужу я в чужім краю
У день тай у ночі,
Аж мені з великої туги
Запалися очі.

Мої очі, карі,
Бистренько дивлються,
За Україну-Неньку рідну,
Все сльозеньки ллються.

Та як мені не плакати
Тай не голосити,
Що так тяжко в нашім краю —
Аж не можна жити.

Не мож жити браття милі,
Бо кожний здирає,
Що ся стане за це далі
Ніхто не гадає.

Тому кличу до Вас браття:
До книжки берімся,
Та покиньмо старий звичай,
На людей дивімся.

Годі нам у темноті
Цілі віки жити,
Час вже і нам бути мудрим
Та краще дивитись.

Іван Козак

П Р И В І Т А Н Н Я

Вітаємо з одруженням члена нашої філії Юрія Горба з Надією Березецькою та бажаємо їм щастя, здоров'я та щасливих років життя.

Філія ОДУМ-у в Чикаго

АБОРИГЕНИ КАНАДИ

Обидва ці народи, індієці й ескімоси — корінні мешканці Канади, належать до монгольської раси. Історики вважають, що кілька тисяч років тому, почалась міграція монголів з азійського континенту до американського через протоку Берінга. В наслідок цієї міграції, американський континент був поступово заселений різними монгольськими племенами ще задовго до відкриття Америки європейцями. Коли перші поселенці з Європи осіли в цій частині світу, зняряддя праці, і, взагалі, вся матеріальна культура індієців і ескімосів була на рівні культури кам'яного віку. Вони жили окремими племенами, що склалися з тісно споріднених родів. Релігія цих племен включала віру в добрих духів, які підтримували їхнє життя в найтяжчі часи. Індієци вірили у Великого Духа, Гітчі Маніту. Сила божа, за їхньою вірою, була в сонці, місяці, в матері-землі, в дощі. Маніту був для них добрий і милосердний бог.

КАНАДСЬКІ ІНДІЄЦИ

Спочатку відносини між новими європейськими поселенцями та індієцями були приятні й добрі. Була взаємна співпраця і допомога. Життя індієців було полегшене тим, що біла людина принесла їм залізне зняряддя, зброю для полювання та коней з Європи. З свого боку індієці заповнювали факторії європейців коштовним хутром, вчили білу людину, як жити серед нових, важких для європейця, обставин. Вони робили для білих човни і були їх лоцманами, показували шляхи через ліси і гірські проходи та вчили, як культивувати так звану індієську кукурудзу.

Але понад 300 років тому індієці почали втрачати свої землі — вони стали переходити у власність європейців. Європейці поділили великі простори Канади на провінції, на графства, на окремі ділянки, на яких потім були розбудовані фермерські господарства, обведені огорожами. Індієці все більше ставали залежними від білих. Раніше великі, несходимі простори були відкриті їм для полювання, риболовства. Тепер їх змушували пристосовуватися до нових форм життя. До того ж білі люди, які відбирали у них землю, занесли на американський континент також і погані здобутки своєї цивілізації — алкоголь, венеричні хвороби, туберкульозу, віспу, краснуху та інші лиха. Не маючи до того імунітету, індієське населення стало вимирати. Років 300 тому індієців в Канаді було біля 220.000, в 1900 році їх було лише 146.000.

Взагалі свободолюбним індієцям тяжко було пристосовуватись до обмежень і незвичних для них форм індустриального життя, заведених європейцями.

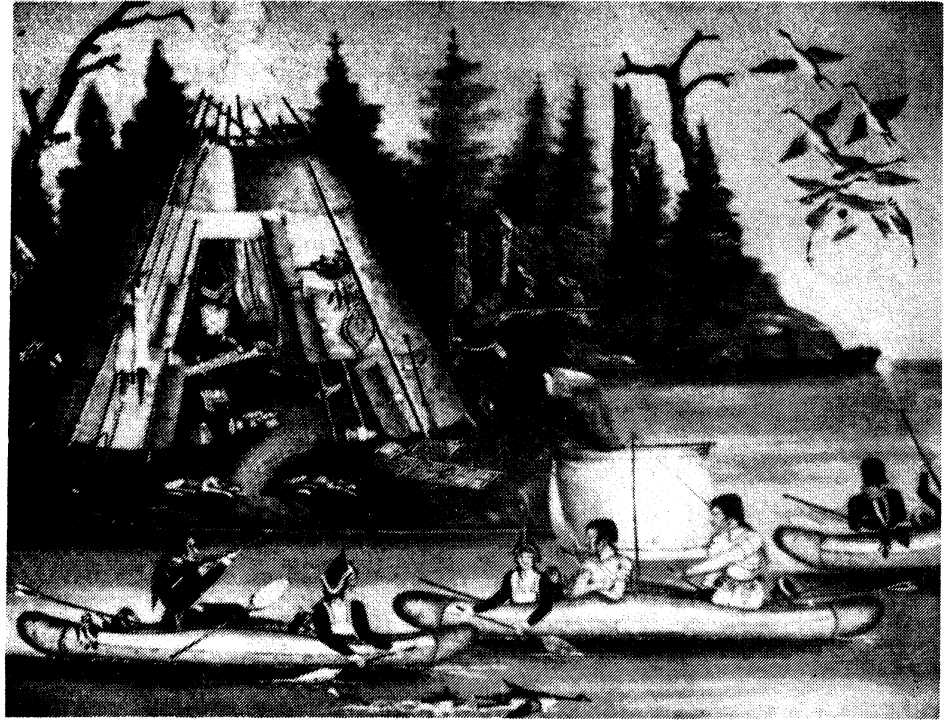
Тепер в Канаді є біля 215.000 індієців, і їх кількість швидко зростає. Їхні життєві умови стали набагато кращими, завдяки спеціальним заходам канадського федерального уряду а також урядів різних провінцій.

В 1960 році була інкорпорована так звана Комісія Канадської Асоціації Індієців і Ескімосів. Завдання Комісії — домагатися забезпечення для індієців і ескімосів таких самих життєвих можливостей, як і для європейців. Індієці, яких нещаслива доля загнала в спеціально для них відведені резервати, з їхніми недоліками й обмеженнями вірять, що вони можуть гідно, без втрати своєї ідентичності, влитися в загальну течію канадського економічного і соціально-політичного життя. Це народ, який любить свободу і ненавидить залежність. Індієці домагаються ліквідації системи резерватів або права на повне самоврядування.

В січні 1966 року уряд Онтаріо виробив плян піднесення життєвих стандартів індієців, яких в цій провінції є тепер більше 100.000. Діючи в межах своєї юрисдикції, Онтарійський уряд за згодою федерального уряду взяв на себе відповідальність за освіту індієців, їхнє житлобудівництво, zatrudження, охорону здоров'я і розвиток

Тотеми племені Квакіутл

Невідомий маляр (біля 1850 р)
Індіани племені Мікмак.
Канадська Національна
Галерея.

їхньої економіки. Інші провінції мають наслідувати цей приклад. До того федеральний уряд Канади запровадив у минулому році політику заохочування індіців щодо їхньої участі в загальному соціально-політичному і економічному житті країни.

Тепер чимало індіців вчать в провінційних школах. Приблизно половина індіських школярів вчиться в загально-канадських школах.

Багата й своєрідна мистецька спадщина індіців. Їхнє народнє мистецтво має релігійно-ритуальний характер. В нових обставинах воно почало занепадати, і тепер більша кількість мистецької продукції цього народу йде на продаж туристам.

ЕСКІМОСИ, ЗАБУТИЙ НАРОД

Ескімосів в Канаді є понад 13,000. Вони розселилися на арктичних берегах Америки від Гренляндії і Лябрадору до Берінгового моря. Це фізично загартований, винахідливий народ. Народ, який живе в Арктиці і жив там довгі століття ще до появи на їхніх землях чужинців, мусив мати докладне знання про його оточення, про тварин, рослин і взагалі про природу, як також і про небезпеки життя в умовах суворого клімату.

До недавнього часу ескімоси жили в цих умовах, як всіма забутий народ. Та й сьогодні вони є відсталими в сенсі економічному і в сенсі сучасної цивілізації взагалі. Але вони є інтегральною частиною багатой канадської нації і, так як і всі, заслуговують на користування вигодами життя. І тому було б непростим для Канади

залишати ескімосів (так само, як і індіців) й надалі без належної уваги і не допомагати їм вийти на легші і кращі життєві шляхи. Так думають кращі державно-суспільні діячі Канади.

Федеральний уряд уже приступив до реалізації свого плану економічного і культурного розвитку тих північних територій, де живуть ескімоси. Ескімоси виявилися добрими кооператорами. Тепер, за фінансовою підтримкою федерального уряду, швидко розвиваються їхні кооперативні підприємства — ремісничі, риболовні, лісового промислу, будівництва човнів і ручних мистецьких виробів.

В 1965 році урядом була проголошена програма будівництва 1,600 домів, які ескімоси можуть хоч рентувати відповідно до їхніх спроможностей або купувати їх за фінансовою підтримкою уряду. Зроблено початок у творенні невеликих індустриальних підприємств. У важливіших центрах Арктики засновані школи. Невеликі школи будують навіть в ізольованих поселеннях.

Переважна частина старшого покоління ескімосів ніколи не пристосується до нової економічної структури їхніх територій, але молоді люди легко переходять до засвоєння нової техніки і нових для них форм життя. Щораз більше ескімосів здобувають освіту і працюють на становищах помічників учителів. Жінки працюють помічницями медичних сестер, канцелярськими робітницями, перекладачками та на інших становищах суспільно-громадського обслуговування.

Мистецькі вироби ескімосів з каменю і кістки мають неабияку славу у світі.

М. П. М.

Е. СЕТОН-ТОМПСОН

ЯК ДИВИТИСЯ НА МЕШКАНЦІВ ЛІСУ

(Уривок з книги "Маленькі дикуни")

Ернст Сетон-Томпсон (1860 — 1946) народився в Англії. Коли йому було шість років, родина його переїжджає до Канади на незаселені землі. .. Безкраї степи, непрохідні, незаймані ліси Канади дають можливість Ернстові зблизька спостерігати за життям птахів і тварин. Разом із своїм братом він поселяється на річці Ассінібойн і протягом трьох років вивчає рослинний і тваринний світ басейну цієї річки. Ернст Сетон-Томпсон — природжений натураліст. Все, що він робив, було осяяне одним великим почуттям, підкорене одній меті — пізнанню природи, проникненню в її таємниці.

Пристрасна любов до природи зігрівала талант Сетона-Томпсона. Своїх улюблених героїв — диких тварин — він змальовує всіма засобами мистецтва — художнім словом, живописом, він ліпить їх, передає їх настрої з допомогою музики...

Повість "Маленькі дикуни" яскраво відбиває любов Сетона-Томпсона до природи. Непереможне прагнення пізнати, вивчити, зрозуміти все живе, кожну рослину, кожну пташку чи тварину втілене в образі хлопчика Яна, в якого чимало рис самого автора. Ян так само, як колись молодий Ернст, прагне вирватись на лоно природи, досхочу милуватись її красою, а коли це йому вдається — щастю хлопчика немає меж.

Повість "Маленькі дикуни" можна назвати величюкою енциклопедією натураліста. Проте за своїм сюжетом і композицією це високохудожній твір, цікавий і для дітей і для дорослих.

Нижчеподаний уривок взятий саме з цієї його повісти, епіграф до якої звучить так:

Я пережив нестерпні муки спраги
І викопав криницю в чистім полі,
Щоб з неї кожен пити міг.

Е. С-Т.

Дні минали весело, і кожен ранок починався полюванням на бабака. Хлоп'ята жили з лісом і вже не відчували страху, як у першу ніч. Одного разу Сем заговорив про це:

— Пригадуєш, Ян, ту ніч, коли я спав з великою сокирою, а ти з топірцем?

"Індіани" навчилися спокійно долати дрібні неприємності бівуачного життя і вже не зважали на них. Все стало на свої місця. Знайомство з мешканцями лісу та його особливостями так укріпилося в них, що вони почували себе, як дома. Вони вже знали, що дзвінке, голосисте "ку-у, ку-у, ку-у", яке немов би само перепурхувало з верхівки на верхівку, було літньою піснею чорнодзьобой зозулі. Ян простежив, що пронизливий і схожий на пташиний свист, який вони чули в похмуру погоду в низькорослих кущах, належав насправді деревній жабі.

В жаркий післяобідній час подавав протяглий голосок вівчарик, а надвечір линули таємничі скрики і переливчасті трелі злостивої сивораки.

Пора гніздування та весільних пісень уже закінчилась, тому птахи зустрічалися рідше. Відколи почали пересихати струмки, життя все більше зосереджувалось у загаті. Щовечора після заходу сонця в таких плесах збиралися ондатри, а на глибоких місцях плюскалась риба. Хоч риба була дрібненька, зате водилась у великій кількості і легко йшла на гачок. Рибальство стало улюбленим заняттям хлоп'ят, і вони не раз добували собі смачний обід з власного ставу.

Кожний день приносив щось нове. На сусідньому полі Сем знайшов ще одного бабака "з цінною головою". Ночами, особливо коли на небі світив місяць, на бівуак прибігали кролики. В пізній опівнічний час "індіани" часто чули жалібне дзявкання. Калєб казав, що то лисиця, "очевидно, стара розбійниця, яка живе в Каллаганівському лісі".

Сіра кішка як і раніш цікавила хлоп'ят. Вони частенько провідували її, але не підходили близько. На це були свої причини. По-перше, їм не хотілось лякати тварини, а по-друге, вони знали, що кішка не завагається кинутися на них, якщо буде порушено спокій її дітей.

Ян на власному досвіді переконався, що у лісі найбільше бачить мовчазний спостерігач. Та оскільки сидіти мовчки було дуже важко, він у таких випадках брався за малювання. Звичайно, маючи книжку під рукою, можна було й читати, але це відвертало б увагу від лісу. До того ж перегортання білих сторінок могло порозганяти пологлих мешканців лісу. Ось чому, сидячи на березі загати, Ян цілими годинами малював.

Одного разу, коли він отак сидів собі тихенько й малював, з води раптом вискочив пічкурик і на льоту спіймав муху. В цей час над озером круж-

ляв рибалочка, підстерігаючи здобич. Він на якусь мить неначе повис у повітрі, а потім стрілою кинувся у воду і так же блискавично випурхнув з неї, тримаючи в дзьобі пічкура. Примостившись на гілці, рибалочка вже зібрався проковтнути пійману рибку, як раптом з густолистого дерева вилетів яструб. Вчепившись всіма пазурами в нещасну пташину, хижак поніс її на берег ставу. Ще мить, і він би розшматував рибалочку, але в цей час з нори на самому березі вискочив довгий звірок і кинувся на яструба та його жертву. Картина одразу змінилась. Птахи розлетілися в різні боки: яструб наліво, рибалочка направо. Пічкур плюснувся назад у воду, а видра залишилась на березі з повним ротом пір'я і зовсім розгубленим виглядом. Поки вона обтрушувала пух з свого писка, з кущів безшумно вислизнула сіра кішка. Видра вишкірила гострі білі зуби, хижо загарчала, але відступила під коріння дерев. Кішка нашорошила вуха. Шерсть на її спині та хвості стала сторч. Вона легенько вигнула спину. В очах її спалахнули недобрі вогники, кінчик хвоста метлявся в повітрі. Вона стримано відповідала на гарчання видри. Мабуть, видра погрожувала їй смертю, але на кішку це не справило враження. Тоді видра сховалася ще глибше під корінням, так що виднілись тільки її блискучі зелені очі. Кішка спокійно пройшла мимо її засідки і пішла далі у своїх справах. Гарчання під корінням затихло, і як тільки ворог зник, видра вискочила й пірнула в ставок.

З свого спостережного пункту Ян бачив, як обидві тварини зустрілися ще раз... Почувши сплеск води, він оглянувся й помітив кола, що розбігалися біля самого берега майже у нього під ногами. Потім на воді з'явилися брижі в протилежному кінці загати. На мить там майнула

коричнева тінь і знову пропала. Трохи перегодом вздовж берега крадькома пробіг мускусний щур, і, перепливши загату, сховався під навислим корінням. А за хвилину на поверхні води знову з'явилася видра. Шерсть на ній так облипла, що вона схожа була на чотириногу змію. Видра підпливла до берега, по якому щойно пробігав мускусний щур, і пішла по його слідах. Там, де сліди губилися, вона покрутилася на одному місці, понюхала, а потім шубовснула у воду і виринула аж на протилежному березі. Тут вона знову натрапила на слід і кинулась під коріння. Почулась боротьба гарчання, і за дві-три хвилини видра вилізла, тягнучи в зубах мертвого щура. Вона висмоктувала кров і виїдала мозок щура, коли на березі ставка знову з'явилася сіра кішка і зупинилась футів за десять віч-на-віч з видрою.

Водяна ласиця помітила її, але не зрушила з місця. Передніми лапами вона притримувала свою здобич і сердито гарчала на кішку. Кішка пильно подивилася на неї, вискочила на високий берег, пробігла у видри над головою, а потім знову спустилася вниз і пішла своєю дорогою.

Чому першого разу видра побоялася кішки, а тепер кішка побоялася видри? Подумавши, Ян прийшов до висновку, що за звичайних обставин кішка може перемогти видру, але в цьому випадку право було на боці видри, бо вона захищала свою здобич. Знаючи це, кішка уникала сварки. Але та сама кішка не відступила б і перед тисячу видр, коли б їй довелося захищати своїх кошенят.

Ці дві пригоди відбулися не в один день, але тут вони описані підряд, бо Ян завжди розповідав про них разом на доказ того, що тварини мають деяке уявлення про справедливість і несправедливість.

Роберт Вейл. — Вид на Гамільтон. 1853 р.
Канадська Національна Галерея.

Через кілька днів Янові довелося трохи ближже познайомитися з мускусними щурами. Якось він з Семом вирівнював наніч "нижній грязьовий альбом", коли раптом шумливий струмінь води бурхнув по річковому руслу, яке вже з тиждень було зовсім сухе.

— Звідки це? — здивовано вигукнув Сем.

— Мабуть, прорвало греблю, — з тремтінням у голосі промовив Маленький Бобер.

Хлоп'ята кинулись до греблі й побачили, що здогад був правильний. На одному кінці виявилась течя, — круглий отвір, проритий мускусним щуром.

Нелегко було закрити діру, але під руками знайшлася лопата, а біля густо вбитих кілків — скільки завгодно в'язкої глини. Хлоп'ятам пощастило не тільки повністю ліквідувати течу, але й забезпечити від руйнування в майбутньому цей відрізок греблі.

Дізнавшись про шкоду, якої завдав хлоп'ятам мускусний щур, Калєб сказав:

— Тепер вам буде ясно, чому бобри так переслідують ондатр. Вони знають, що ондатри в будьякий час можуть попусувати їм греблі і тому знищують їх, де тільки зустрінуть.

Маленький Бобер рідко коли просиджував цілу годину, не побачивши чогось цікавого на болоті. Іншим воїнам не вистачало терпіння чекати так довго, до того ж вони не вміли малювати, а за цією роботою непомітно спливає час.

Ян влаштував собі кілька засідок в таких місцях, звідки було найзручніше спостерігати живих істот.

Просто під греблею була невеличка ковбана, яку уподобали в'юни та раки. Вони були ласою принадою для рибалочок і ворон. В кінці греблі майже завжди бігали тонконогі бекаси, а всюди-суцця ондатра лежала на якомусь плоскому камені, мов хутряна шапка. Добре було ховатися і біля того відрізка річкового русла, який вони називали каньйоном. Але найкращий спостережний пункт був у верхній частині загати, звідки все було видно, мов на долоні. Тут просто в тебе перед очима — вода з ондатрами, а часом із видрами; за водою — болітце, яке існувало й раніше, але помітно збільшилось, коли "індіяни" побудували греблю. Трохи далі можна було зустріти полівку чи деркача. А за спиною починався густий високий ліс, де часом зустрічалися куріпки та чорні білки.

Одного разу Ян малював старе розлоге дерево, яке йому дуже подобалося. Він завжди малював не стільки з любови до самого малювання, скільки з любови до зображуваних предметів.

Ось у полі його зору з'явився дятел. Він довго стукав по стовбуру й, нарешті, витяг з-під кори маленького черв'ячка, затративши на це більше праці, ніж інша пташка на десяток черв'ячків. А ось рябенький бурундучок вискочив з-під куца і пробіг мало не по ногах Яна, а потім відскочив убік і сердито зацокотів, злякавшись власної небачності. Десь поблизу некмїтлива чубата синичка затигла свою недоречну й непереконливу

пісеньку: "Вес-на, вес-на, вес-на..." Темно-буре пухнасте звірятко безшумно вискочило з-під зеленого листя на березі, перестрибнуло через вузьку заточку, не замочивши навіть кінчиків лапок, зупинилося раз, удруге, й, нарешті, сіло на відкритій галявці. Лиш тепер можна було розібрати, що це кролик. Він так довго сидів нерухомо, що Ян встиг зробити з нього ескіз, на що пішло три-чотири хвилини, а потім витяг годинник і почав стежити за ним. Минуло ще три хвилини, перш ніж кролик поворухнувся і почав пастися. Ян придивлявся, що саме він їсть, а чого уникає, але не зміг визначити цього точно.

Великий жук-рогач прогудів над головою кролика і сів поблизу на суху гілку. Кролик, або, точніше, північний заяць "закляк", тобто зіщулювався і немов закам'янів. Але скоро він пізнав у жукові свого давнього знайомого і повернувся до обіду. Коли жук полетів знову, він уже не звернув на це уваги.

З'явилася одна ворона, слідом за нею прилетіла друга... "Ні, це не страшно!"

Червоногрудий яструб пискляво закричав у лісі. Кролик чув цей крик, але не злякався.

Він знав, що червоні груди його не зачеплять. Але враз після цього над галявкою мовчки почав кружляти великий яструб з червоним хвостом. Кролик миттю "закляк". Червоний хвіст був прикметою його смертельного ворога. І звідки маленьке зайчатко про все це знало?

Кролик закусив ще пучечком конюшини, а потім стрибнув убік і сховався в кущуку трави просто посеред галявки. Відкинувши вуха на спину, мов м'які порожні рукавички, він згорнувся там у клубочок і став схожий на звичайнісінький буро-зелений моховий нарост. Очевидно, він задрімав на сонечку. Янові страшенно кортіло побачити, чи заплющені в кролика очі. Йому розповідали, що ці звірятка навіть сплять з відкритими очима. Але з такої відстані Ян нічого не міг розглядіти. За відсутністю підзорної труби або Гая, питання так і залишилось для нього не з'ясоване.

Останні сонячні плями непомітно розтанули на землі, а на загату з західного боку лягла тінь від дерев. Берестянка заспівала вечірній гімн на високому дереві, звідки вона могла бачити рум'яне призахідне сонце. В кущах бузини самотній цвіркун завів своє нескінченне "спати, спати, спати", а віддалік до Яна тихо наближався якийсь невідомий звірок. Голова в нього була опущена до землі, і хлопець не міг його добре роздивитись. Звір намить зупинився. Ян послинив палець і підняв його вгору, щоб визначити напрямок вітру. Легенький вітрець віяв у його бік. Отже звір не почує людини. А звір усе наближався і ніби виростав на очах. Коли він трохи збочив, Ян по гострій мордочці, наставлених вухах та пухнастому хвосту впізнав у ньому лисицю, можливо, ту саму, яка часто серед ночі кричала поблизу бівуака.

Лисиця потрюхала назад, не підозрюючи про присутність хлопчика та сплячого кролика.

Янові закортіло ближче поглянути на хитрого

ПРОМИСЛОВІСТЬ У КАНАДІ

звіря. Приклавши руку до рота й посмоктуючи шкіру, він видобув писк, дуже схожий на мишачий. Для голодної лисиці приємнішої музики не може й бути. Вона рвучко обернулась і витягнула морду вперед. Ще один писк — і лисиця повільно рушила на звук, а незабаром пройшла між Яном та кроликом. Вона перетнула кролячі сліди, не звернувши на них уваги, але вітрець доніс до неї запах кролячого тіла. Лисиця враз забула про мишу — бо хто ж полює на мишей, коли поруч є краща дичина? — і почала шукати невидимого кролика. Вона керувалася виключно нюхом і йшла, обережно ступаючи й задержавши ніс проти вітру, моз добре вишколений пойнтгер.

З кожним кроком лисиця наближалася до кролика, який спав або прикидався, що спить. Ян хотів крикнути, щоб припинити це полювання, поки ще кролик не потрапив лисиці на зуби, але в ньому заговорив дослідник природи, і йому закортіло побачити, що зроблять самі тварини. Вогняно-рудий звір підійшов уже на п'ятнадцять кроків до кущика трави, в якому лежав ніби мертвий пухнастий клубочок. Ось уже їх розділяють всього лиш дванадцять футів — кролик не поворухнеться; десять — він собі мирно спить; вісім — лисиця вперше помічає свою жертву.

Ян ледве стримує себе, щоб не закричати. Шість футів!... Лисиця готується до рішучого стрибка.

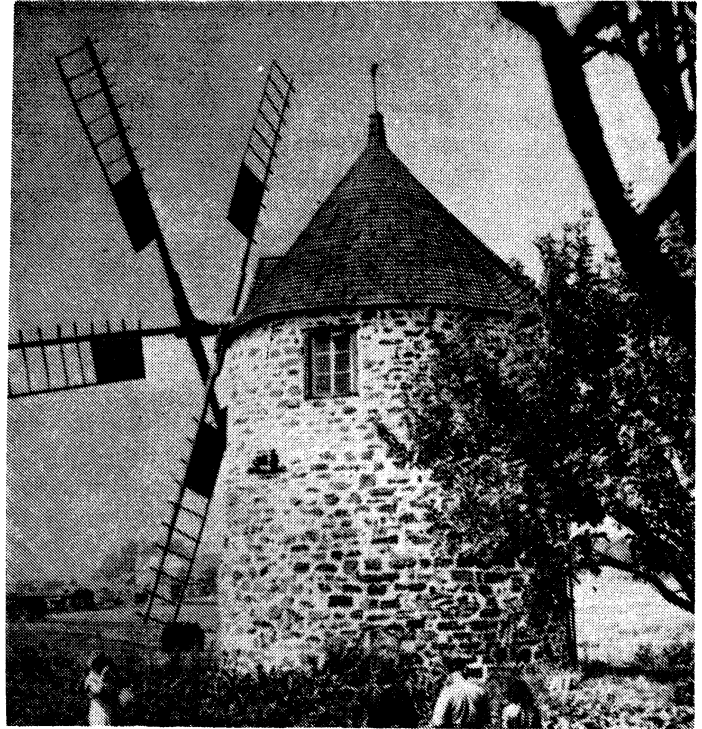
"Невже допустити?" — думає Ян, і серце його стривожено б'ється.

Лисиця підбрала під себе лапи, знайшла для тіла опору і мовчки з усього розмаху стрибнула на сонного кролика. На сонного? О, ні! У кролика були свої міркування. В ту саму мить, коли лисиця опинилася в повітрі, він з не меншою силою стрибнув у протилежний бік, проскочивши під ворогом. Опустившись на траву, лисиця стрибнула знову, але кролик відлетів, мов м'ячик, у протилежному напрямку. Так і тривало це дивовижне змагання. Лисиця марно силкувалася посісти за кроликом: у бокових стрибках він був спритніший за рудого хижака. Кролик зигзагами — скік та скік — довів лисицю до густого чагарника, а потім так чкурнув у кущі, що вона не встигла й розігнатись.

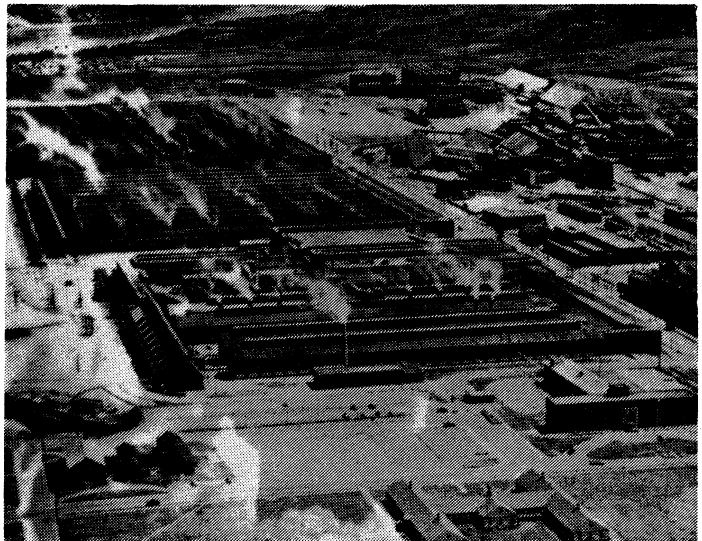
Коли б кролик вискочив, як тільки помітив лисицю, він без усякої потреби тільки б зрадив себе. Коли б він побіг по прямій лінії, лисиця за три-чотири стрибки наздогнала б його. А терплячим очікуванням він на деякий час відсунув небезпеку, і коли вона все-таки прийшла, кролик вдався до хитромудрого прийому, завдяки якому, "можливо, ще й зараз гуляє в лісі".

Лисиця змушена була шукати собі вечері десь в іншому місці, а Ян повернувся на бівуак, страшенно задоволений з того, що йому пощастило розкрити ще одну з лісових таємниць.

Переклад Л. Солонько

КОЛИСЬ...

...І ТЕПЕР

ОДУМ — ЦЕ ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ВИХОВУЄ
УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ НА ДЕМОКРАТИЧНИХ
ЗАСАДАХ !

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ і ПРАЦІ

УСПИХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Як і минулого року, так і в цьому 1967 р. кілька одумівців закінчили свої студії на університетах. Поруч із навчанням, ця молодь була активна на громадсько-церковній ниві, а зокрема в молодечій організації ОДУМ. Ніхто з них ніколи не нарікав на переобтяженість у студіях чи на громадській ниві бо вони знали, що і громадська праця є теж відповідною школою для громади та завершенням своєї індивідуальності.

У 1966 р. закінчили університет такі особи: Валя Михайловська Мек Гіл, відділ загальної історії з почесним відзначенням. Валя виконувала різні відповідальні обов'язки: голови студентського клубу, члена управи студентської організації, секретаря управи та заступника голови управи ОДУМ-у, вчительки Рідної Школи при церкві св. Покрови, члена церковного і молодечого хору "Молода Україна" та співала в нашому славному тріо. Віктор Пергат, Мек Гіл відділ електроніки. Він продовжує студії у високій військовій школі. Віктор був головою ОДУМ-у, членом хорів церковного і молодечого — "Молода Україна", драм-гуртка, він займається музикою та має організаторські здібності до праці серед молоді.

Володимир Передерій, Мек Гіл, відділ геології. Він склав іспит і одержав наукову ступінь, магістра з петрології. Володимир — активний працівник ОДУМ-у, був організаційним референтом, культ-освітнім та заст. голови управи ОДУМ-у.

Ліда Терещенко закінчила успішно Мекдональд університет, відділ педагогіки, активна в церковному та молодечому хорах.

Олександр Мельник успішно закінчив університет Мек-Гіл: відділ хемії. Олександр активний працівник серед молоді, він виконував обов'язки орг-референта, скарбника, заступника голови, а зараз вже другий рік він є головою ОДУМ-у в Монреалі. Співає в церковному та молодечому

хорі ("Молода Україна") хорах, був три каденції чл. Президії КУК і має організаторські здібності та працює з молоддю.

Галя Глухова закінчила відділ чужоземних мов. Вона активна одумівка, була членом управи, секретарем, вчителькою Рідної Школи при церкві св. Покрови, та інструктором національних танків при Рідній Школі. Галя є довголітнім членом танцювальної групи балетмайстра Марунчака.

Ця передова група молоді-одумівці, які здобули вищу освіту та фах, і стають в ряди інтелігенції для добра Канади та української громади Бажаємо їм успіху на новій і добрій дорозі і втіхи для їхніх приятелів і батьків.

А. С.

В РОКОВИНИ СМЕРТИ С. ПЕТЛЮРИ

Рідна Школа при парафії української православної церкви святого Вознесіння, та молодеча організація Ю. ОДУМ-у м. Ньюарк, Н. Дж. спільно відзначили пам'ять національного героя св. п. Симона Васильовича Петлюри — Голови Директорії та Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки — відповідними вчистостями в 41-шу річницю його трагічної смерті.

28-го травня 1967 року в церкві св. Вознесенія м. Ньюарк, Н. Дж. от. протоієреєм М. Харіщакком була відправлена панахида за спокій душі св. п. С. Петлюри. Увечорі в церковній залі відбулася академія на честь покійного Голови Української Держави. Після того, як одумівець Іван Черевта виконав на піано американський гімн, свято відкрив настоятель церкви святого Вознесенія от. прот. М. Харіщак. Привітавши присутнього в залі прем'єр-міністра Української Народньої Республіки проф. Бориса Мартоса та всіх присутніх, от. Харіщак виголосив патріотичне слово, запросивши всіх шанувати пам'ять С. Петлюри

однохвилинною мовчанкою. Під час цієї урочистості учні Рідної Школи: Аня Гаврюшенко і Катя Іваненко в українських строях внесли і склали зелений вінок з 7 трояндами — символами семи куль, що ними був убитий С. Петлюра, біля підніжжя постаменту, а одумівці А. Черевта і М. Омельченко внесли американський і український прапори.

Доповідь "Життя і діяльність Симона Петлюри", прочитали учні 8-ої класи Рідної Школи (вчитель проф. І. Гончаренко), Володимир Степовий, Петро Радомський і Петро Гаврюшенко. Між окремими частинами доповіді виступали з деклямаціями: Н. Пташинська, яка прочитала вірш Лесі Українки "Скрізь плач і стогін, і ридання", Гр. Стройник — "Від триста літ закуті спали покоління" і С. Радомський з віршем "В ту мить Дніпро спинив свій біг"....

В рецитації, яка була складена з відповідних уривків з творів українських письменників, присвячених св. п. Симону Петлюрі, брали участь учні старших груп та Юні одумівці, а зокрема: Г. Гончаренко, Н. Шкварко, В. Приходько, Р. Наливайко, О. Сенча, А. Самчук і О. Степова.

Словами:

"Дозволь же вийти нам ошуканим, несталим,
На їхню кров'ю зрошену святую
путь
І докінчити діло, що вони почали...
О Боже, справедливий будь"...,
було закінчено цю групову рецитацію.

Хор Ю. ОДУМ-у під досвідченим керівництвом В. Пташинського виконав з особливим успіхом, про що свідчили рясні оплески присутніх, ряд пісень і зокрема пісню про Петлюру на слова М. Матули: "Симон Петлюра". Хорові акомпанювала на піано В. Приходько. Виступ цього хору, дітей 7—13 років, був добре підготований, а бездоганне виконання дало моральне задоволення всім присутнім у залі.

Після дитячого хору виступив дует — пані Ніна Наливайко (сопрано) і пані Марія Черевта (альт), які гарно виконали пісні:

"Ой, гай, мати, ой, гай, мати" та "Лети, моя думо, в вечірню годину". Дуєтові акомпанував на піано і аранжував ці пісні молодий, але вже з певним фаховим знанням в ділянці гри на піано одумівець Іван Черевта.

Останньою точкою академії був виступ знаного хору власне октету "Горлиця", який існує вже два роки при Товаристві Одумівських Приятелів м. Ньюарку, Н. Дж., і який в цей день відспівав пісні: "Уперед", муз. Л. Ревуцького, "Молоді ми і світ нам відкрито", муз. І. Недільського, і "Привіт Вітчизні", муз. М. Фоменка. За чудовий спів хорові, так само, як і диригентові В. Пташинському належить признання і подяка. Акомпанював октетові Іван Черевта. До складу октету входять здебільшого матері юних одумівців, є в ньому і ті, що співають в ньому з власної любови до української пісні. Члени октету: Ніна Пташинська, Ліза Левченко, Аїда Федоренко Марія Гаврюшенко — сопрано. Марія Черевта Марія Моргун, О. Павленко, Фрося Думич і Б. Степова — альти. На закінчення всі присутні проспівали український національний гімн "Ще не вмерла Україна".

На загал вся академія була виконана і підготована молоддю коли не рахувати окремих вокальних виступів матерів одумівців. Слід відмітити, що до підготовки її вони взялися з великою охотою і енергією, а це і є основне, що може піти їм на користь. Тому варто і нам, старшим, замислитись над тим, щоб втягати у відзначення певних подій нашу молодь і то не лише для деклямації чи співу, а й до читання відповідних доповідей чи рефератів. Нам самим треба підготовляти собі зміну, яка гідно заступить нас, коли ми не здатні будемо до цього або відійдемо. Така зміна є, але з нею треба працювати.

На академії були присутні колишній прем'єр-міністр Української Народної Республіки професор Борис Мартос, поет Гнат Діброва, проф. Іван Гончаренко та інші. Сцену вдекорували: І. Каневський, Ю. Самчук, К. Степовий, Ів. Павленко.

Чистий дохід від академії переслано Центральному комітету по вшануванню пом'яти Симона Петлюри в США до м. Нью Йор-

ку для безпосередньої надсилки їх до Парижу, Франція на потреби бібліотеки ім. Симона Петлюри. **К. Степовий**

ПОБАЖАННЯ

Третього березня ц. р. у Монреалі в українській православної церкві св. Покрови відбулося вінчання панни Анни Багрій з паном Славком Романюком. Панна Анна Багрій відома як зразкова й активна одумівка. Вона є членом Управи ОДУМ-у та співає в хорах — церковному й одумівському — "Молода Україна".

Бажаємо нашим молодятим найкращих успіхів у житті та щасливих і довгих літ.

Друзі з Монреалю.

**НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ
ПРИЄДНАЛИ:**

Балдецька Марія Торонто 8
Родак Валентина, Торонто 3
Філія ОДУМ-у, Філядельфія 2
Івахненко Іван, Трентон 11,
в 145 числі було помилково по-
дано що філія ОДУМ-у приєдна-
ла 5 нових передплатників, а ма-
ло бути Івахненко Іван, вибача-
ємось та подаємо останнє число
приєднаних передплатників як
11.

**НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
ЖЕРТВУВАЛИ:**

Юхименко Іван, Торонто \$1.00
Левченко В., Вілле Ст. Пієр \$1.00
Іщенко М., Садбури \$2.00
Парафенко В., Вестон \$2.50
Підлісний Микола, Торонто \$7.00
Ганніна М., Філядельфія \$2.60
Крамар А., Торонто \$2.00
Федченко В., Парма \$2.00
Завертайло Петро, Чикаго \$1.00
Сидорук Б., Вестон \$2.00
Кравченко Діна Торонто \$1.00
Самохвал О., Бруклін \$1.00
Лободенко Семен, Філяд. \$2.00
Криволап В., Філядельфія \$1.00
Деревянко О., Філядельфія \$1.00
Зоря В., Філядельфія \$2.00
Гринько Іван, Філядельфія \$1.00
Воскобійник І., Монтгомери \$5.00
Курячий І., Філядельфія \$2.00
Лось В., Філядельфія \$2.00
Малий М., Філядельфія \$1.00
Лободенко С., Філядельфія \$1.00
Тухар Г., Філядельфія \$1.00
Косогор В., Чикаго \$1.00
Руденко І., Чикаго \$1.00
Рибалка К., Мейс Ландінг \$2.00
Бризгун К. д-р, Торонто \$1.00
Склонний Р., Сиракуз \$1.00
Лебединський М., Торонто \$1.00
Бойко Ф. переслав збірку з 15-
ліття подружнього життя Івана
та Надії Данильченко — \$19.00.

**КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ МІЖ-
ЕТНІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН**

Під кличем "Канада — це до-
рога вперед" відбудеться Сьома
конференція про міжетнічні вза-
ємовідносини, яку організує Ра-
да Онтарійської Суспільної Опі-
ки, при співпраці з міністерства-
ми громадянства в Оттаві та в
пров. Онтаріо. Конференція від-
будеться від 20—25 серпня ц. р.
в Порт Ельгін, Онт.

На конференції будуть прочи-
тані доповіді на такі теми: "Ка-
нада сьогодні", "Канада — це
дорога вперед", "Процес інтегра-
ції в модернім суспільстві", "Не-
зрозуміння один одного", "Ка-
надійська література — мірило
зрілості", "Молодь дивиться у
майбутнє" і "Значення грома-
дянства".

У вівторок 22 серпня 1967 на
генеральній сесії Конференції
матиме доповідь на тему "Про-
цес інтеграції в модерному суспі-
льстві" д-р Всеволод Ісаїв з фа-
культету соціології у Віндзор-
ському університеті.

Крім цього доповідачами бу-
дуть: проф. Г. Бест з Йорк уні-
верситету, Джан Мунро — парл.
секретар у мін. людських резер-
вів та еміграції А. Корме — ке-
рівник відділу громадянства у
цьому ж міністерстві, Пол Зальц-
ман — редактор програм для
молоді в СіБіСі та ін.

Всі зацікавлені питаннями, які
будуть порушуватися на конфе-
ренції, можуть зголоситися на
адресу:

Mrs. Jadwiga Bennich
Conference Director
Ontario Welfare Council
22 Davisville Ave.
Toronto 7, Ont.

П О Д Я К А

Едмонтон, Альберта. — Цим
висловлюю сердечну подяку ко-
мітетові, що його очолював Бог-
дан Мельничук, за організоване
ювілейне свято з нагоди мого
60-ти ліття народження, яке ве-
личаво вдібулося в неділю 4-го
червня 1967 року о 7-ій годині
вечора в Авдиторії Катедральної
Громади св. Івана з вечерєю та
відповідною програмою.

Сердечна подяка всім за чис-
ленні, прислані з різних країн
листи, чи телеграми привітів з
нагоди мого ювілею, зокрема
Його Блаженству, Блаженнішо-
му Митрополитові Іларіонові,
Світлій Консисторії УГПЦ в Ка-
наді, Високодостойному Миколі
Лівницькому — Президентові УН-
Р на чужині, Централі КУК, Цен-
тралі СУС.

Сердечна подяка всім промов-
цям (12 осіб), що виступали з
промовами чи привітами на зга-
даному святі, зокрема Високо-
преосвященнішому Владиці Анд-
рієві, Архиепископові Едмонто-
ну й Західньої Архиепархії УГ-
ПЦ в Канаді, Високодостойному
Ю. Стечишину — Почесному Го-
лови Централі СУС, д-рові Л. Фа-
рині, колишньому Голові Цент-
ралі СУС та господареві свята
артистові-малюреві Вадимові Доб-
роліжові.

Сердечна подяка всім дорогим
гостям (200 осіб), що взяли у-
часть у цьому святі, зокрема тим,
що прибули із околиць Едмонто-
ну та інших провінцій Канади.

Сердечна подяка артистам:
проф. Дометію Березенцеві, йо-
го дружині Олені — за високо-
мистецький артистичний спів пі-
сень на сцені під час свята та за

**НАРАДА ПРЕДСТАВНИКІВ "ЗАРЕВА"
Й ОДУМ-у**

В неділю 9 квітня 1967 р. в Нью Йорку від-
булася зустріч представників Центрального
Проводу "Зарева" і Центрального Комітету
ОДУМ-у (студентська секція), в якій взяли
участь Павло Дорожинський, Осип Зінкевич і
Володимир Процик (від "Зарева") та Євген
Федоренко, Юрій Криволап, Микола Францу-
женко й Іван Ємець (від ОДУМ-у).

На спільній зустрічі було стверджено близь-
кість поглядів обох організацій на ряд прин-
ципових справ в українському суспільно-гро-
мадському й політичному житті та запланова-
но продовжувати спільні наради й організува-
ти спільні виступи.

Предметом обговорення були справи УНР,
УККА, Світового Конгресу Українського Віль-
ного Студентства, КГЄ, та інші.

Нарада відбулася в дуже дружній та діло-
вій атмосфері.

Промова індіанського ватажка Пельмакульокса

Ватажок Пельмакульокс, який жив тому приблизно шість поколінь, був розумною і зрівноваженою людиною. Він дуже багато подорожував очевидно як на ті часи, відвідував усі відгалуження свого власного племені, як теж знайомих і приятелів інших племен. Майже кожного року він вибирався до країни буйволів, на схід від Рокі Маунтінс, на полювання. Під час тих полювань, його люди нав'язували контакти з місцевими племенами а він сам щораз більше і більше здобував собі розголосу і корисних та приятельських зв'язків.

Останній раз перед своєю трагічною смертю він вибрався на лови аж до Монтани і там, зненацька, натрапив на групу білих людей. Це були перші білі люди, яких він колинебудь у житті бачив. Пельмакульокс захопився ними. Йому здавалося, що вони прекрасні! Йому здавалося, що вони навіть не є люди а якісь добрі духи, які появилися на те, щоб принести ласку і благословення для його племені. Він хотів забрати їх усіх з собою, але з якихось причин не міг зробити

того відразу. Тому взяв тільки двох білих людей і провів їх через гори на захід до свого приятеля, ватажка племен у країні Колвіл, щоб вони там на нього зачекали, доки він не повернеться і не забере їх з собою.

Перед відходом, у присутності ватажка, його підданих і своїх власних людей Пельмакульокс сказав до білих людей таку промову: "Ви є мої білі діти і я доложу всіх моїх сил, щоб вас не втратити. Я хочу, щоб ви жили на моїй території. Я маю дуже багато землі, так багато, що для всіх нас вистачить. І не тільки для нас, але і для наших дітей, і для дітей наших дітей. Гори мого народу є зелені і повні солов'ячих овочів. Ми маємо величезну кількість різного коріння, яке можна їсти. Ми вас навчимо, котре коріння можна їсти, а котре ні, щоб через невідомість і неухвагу не позатроювалися. Ми маємо куріпки та інші птиці до полювання. Ми маємо подостатком оленів на м'ясо і шкури. Ми маємо всякого роду хутра. Доки ріки й струмочки не повисихають, доти стоять гори, доти ви і я, ваші діти і мої діти будемо там жити. З моїх вод я буду пити і ви будете пити. З моїх овочів я буду їсти і ви будете їсти. З моїх птиць м'ясо я буду їсти і ви будете їсти. Бо ви є мої білі діти".

На жаль Пельмакульокс не повернувся назад до своїх "білих дітей", бо подорозі забив його ватажок зі Сітон Лейк, який не хотів вірити в оповідання Пельмакульокса про "істоти з білою шкірою і очима синіми як вода озера та з волоссям ясним і крученим, наче стружки молодень-

кої сосни". Ватажок зі Сітон Лейк пустив у Пельмакульокса гостру затроєну стрілу і назвав його найбільшим брехуном та почав насміхатися з твердження Пельмакульокса, що він бачив людей, які закривають своє тіло тканими матеріями, які не носять мокасинів тільки щось таке на ногах, через що не пролазять шпильки кактусів. Які мають таку зброю, що від неї йде гук мов від грому, дим і вогонь і якою можна вбити птаха в леті, звірину по другій стороні ріки або чоловіка".

Син Пельмакульокса — Ніколя, коли виріс, теж став ватажком. Він помстився за смерть свого батька дуже жорстоко і криваво, але поза тим був, так як Пельмакульокс, поважаним і цінним не тільки між своїми людьми, але і між білими, які в ті часи вже не були новиною. Промову Пельмакульокса до його "білих дітей" Ніколя вивчив напам'ять і передав її своїм дітям. І так та промова переходила з покоління в покоління. Аж в 1855 р. пані Марія Гютон Брент, пра-пра-правнучка Пельмакульокса записала її і передала до архівів.

—○—

НАЙДОВШИЙ ВИСЯЧИЙ МІСТ

Японське міністерство будівництва повідомило, що над входом до Токійської затоки будуватиметься найдовший у світі висячий міст довжиною 7,500 метрів. Протягом кількох найближчих років триватимуть дослідження, сейсмічні вимірювання району затоки. Теперішній рекордсмен — американський міст Мас Кіпас Загальна довжина його трьох прогонів 2,249 метрів.

музичний супровід Валентині Дороліж.

Сердечна подяка за вручені мені того вечора й пізніше дуже коштовні подарунки в імени всіх присутніх, а також поодиноких осіб, які лишаються для мене милим і незабутнім спомином назавжди.

День 4-го червня — це було для мене величаве й пам'ятне ювілейне свято, тому ще раз складаю щиро-українську подяку всім, що його організували й всім, що взяли участь у ньому.

Дуже шкодую, що прізвищ усіх не можу згадати в цій своїй короткій подяці, а також через перевантаженість фізично не маю можливості листовно подякувати кожному, чи кожній окремо, а обмежуюсь загальним висловом через пресу.

ЩИРА ПОДЯКА ВСІМ!

К. Теличко

Червень, 1967 р.

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ХАТНІХ МЕБЛІВ: ВІТАЛЕНЬ, СПАЛЕНЬ,
ІДАЛЕНЬ. ХОЛОДИЛЬНИКИ, ПРАЛЬНІ МАШИНИ,
ЕЛЕКТРИЧНІ Й ГАЗОВІ ПЕЧІ, ТЕЛЕВІЗОРИ, РАДІО.

423 College St.

●● Toronto, Ontario

Telephone: EM 4-1434

Іван ПІДДУБНИЙ

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ І “ПОРАДНИК ОДУМІВЦЯ”

Цю замітку присвячується справі виховання молоді, справі збереження її для родини й суспільства. Це питання особливо гостро стоїть у наш час з його немитими й бородатими “бітниками” та наркоманами, що “знають все” (крім обов’язків!..) і “не потребують” ні батьківської, ані громадської опіки над собою.

З сумом доводиться констатувати, що й серед української молоді, народженої поза Україною, трапляються одиниці, для яких ніякі закони не писані, для яких найбільшими приладами є наркотики чи “веселе” товариство, в якому “все дозволено”...

Ці сумні явища — то трагедія для батьків тих дітей і не менша турбота для тих громадян, що хотіли б бачити нашу молодь в передових культурних лавах сучасного суспільства. Цим такі молоді люди приносили б радість своїм батькам та честь і славу нашому національному імені.

Помилявся б той, хто думав би, що коли його дитина не спустилась на дно “бітників” та наркоманів, то вже можна в справі її виховання заспокоїтись. Щоб виробити з себе повновартісну людину, яка у принагідних умовах не збочила б з дороги особистої й громадської порядности, яка б могла впродовж дальшого життя дати з себе той максимум, на який дозволяє його природа, — молода людина повинна відповідно виховуватись. Бо те, що вона засвоїть у молоді роки, буде підвалиною його особистої і громадської вартости в дорослому житті.

Справи виховання молоді належать родині, церкві, школі й молодечим організаціям. Тут хочемо сказати про одну, на нашу думку найціннішу й найцікавішу, організацію, а саме про Об’єднання Демократичної Української Молоді — ОДУМ.

Кожна молодеча організація зменшує турботи своїх батьків, даючи молоді культурні розваги, змістовний відпочинок у позашкільний час, себто саме тоді, коли “з нудьги” підліток може кидатись у середовище морально й побутово збочених своїх ровесників.

Крім того, належно поставлені в молодечих організаціях гри, зокрема — спорт, забави, мандрівки, таборування серед природи тощо сприяють фізичному й розумовому розвитку молоді: удосконалюють в ній органи почуття (слух, зір, дотик), виховують витривалість, наполегливість і спритність, увагу й спостережливість, активність та ініціативу, пам’ять і кмітливість, силу волі панувати над собою і т. ін.

У практикованих молодечими організаціями грах та забавах виробляються й плекаються правила чесности, справедливости й дисципліни, розвивається почуття товариської солідарности, а також — певности в собі, разом з додержанням міри скромности — без зазнайства та самохвальства.

Багато з названих (і не названих) добрих прикмет молода людина може виховати в собі лише в молодечій організації, серед організованих своїх ровесників.

Коли ж іде річ про ОДУМ, то в ньому старші юнаки — вже “вусаті” молоді люди та їх ровесниці-дівчата, — можуть і мусять на практиці засвоювати бодай основні принципи громадського співжиття, принцип демократії, що полягає в пошанованні чужої думки, в колегіальності праці, що виникають з суспільних потреб.

Розуміється, що тут не йде річ про партійне виховання. Але ми, що змушені були покидати свій дорогий прекрасний рідний край під тиском диктатури комуністичної партії та московських, польських та інших диктаторів-шовіністів, мусимо вказувати на це нашій молоді, даючи належну оцінку такого роду державно-політичним режимам і виховувати в нашій молоді свідомість і практику протилежних рис: рис культурного й благородного змагання за все, що може бути кращого в суспільстві й нації.

Все виховання в ОДУМ-і провадиться в дусі лояльности до країн нашого проживання та активної любови до знедоленої нашої батьківщини — України.

Про все це буде популярно написано в величезній, розрахованій сторінок на 300—400 книжці п. н. “Порадник одумівця”. В цій книжці буде вміщено десятків три нарисів-статейок у всіх питаннях, що стосуються виховання молоді, перебування її в організації, повсякденної поведінки тощо. В ній таки ж будуть уміщені й статейки, що даватимуть матеріал — основу для роздумвань над проблемами, як особистого життя, так і усвідомлення своєї національної приналежности та потреби й способів служіння суспільству і своїй нації.

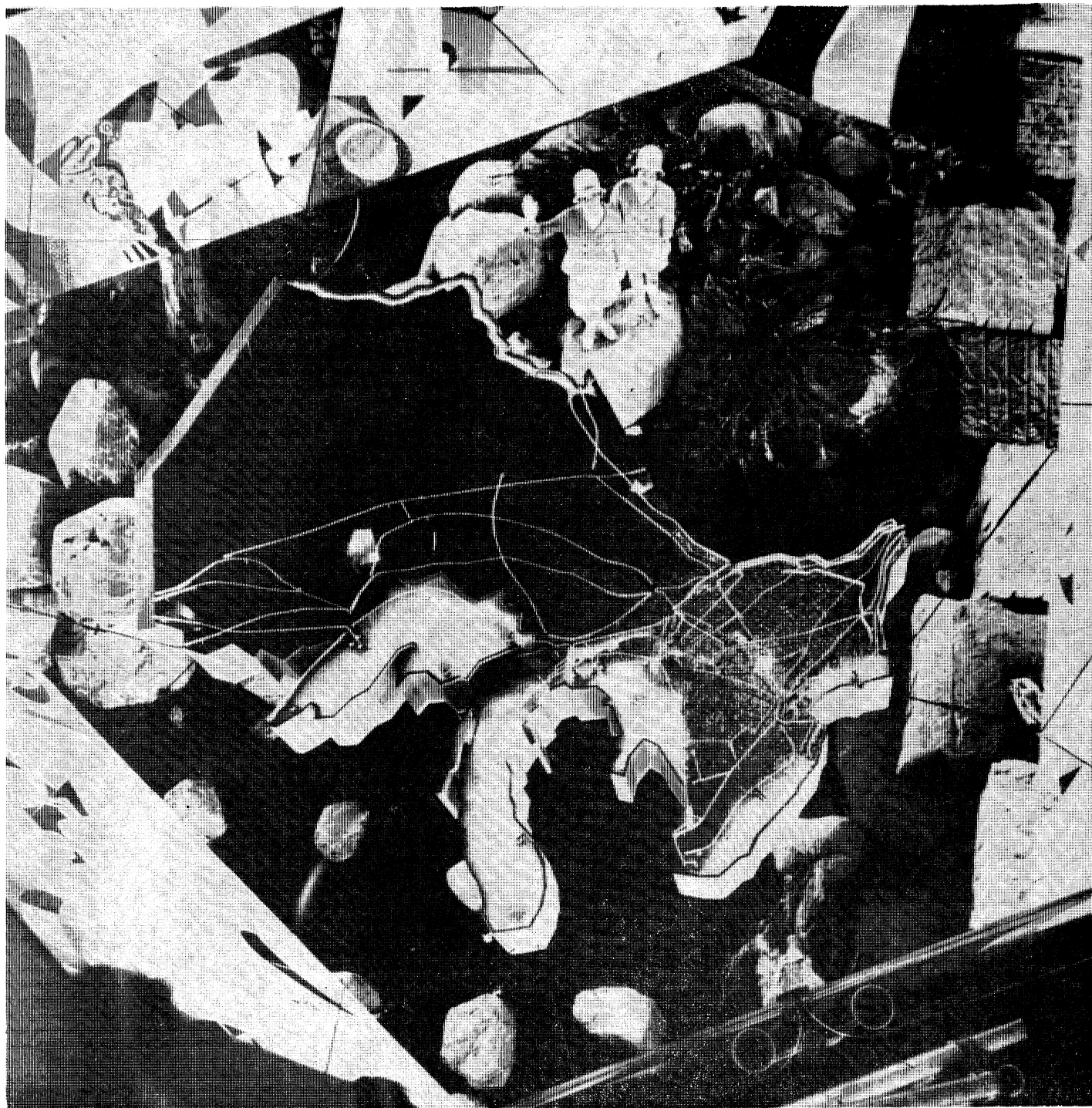
Відповідно до цього зміст “Порадника одумівця” матиме такі розділи: 1. Загальний, 2. Питання організаційні, 3. Українознавство, 4. Ідейно-виховні питання, 5. Методика гурткової роботи, 6. Практичні поради одумівця, а серед них — правила поведінки й гігієни, вибір професії тощо і, нарешті — 7. Різне (переважно для розваг поза організацією).

Труд видання “Порадника” взяла на себе Голловна Виховна Рада ОДУМ-у США. Справа видання книжки складається в основному з двох частин: літературної та організаційно-фінансової. Щодо останньої, то Гол. Вих. Рада вирішила зорганізувати “літературну лотерею”, яка мала б дати фінансову базу для досить дорогого видання. І в цій справі звертається до свідомого й доброзичливого громадянства, маючи на увазі добро нашої молоді, що опинилась в невідрадних умовах чужини.

В складанні “Порадника одумівця” беруть у-

часть, як старші досвідчені виховники та громадські діячі, так і молоді люди, що, може, вперше беруться за "літературне перо". Цей факт не може не тішити кожного, хто радіє інтелектуальному ростові нашої молоді.

"Порадник" розраховано на виховників молоді в одумівських гуртках. Але він буде корисний також і для молодших одумівців, що "завтра" можуть стати виховниками, як також і для батьків, що добре дбають про виховання своїх дітей.

Величезна мапа Онтаріо із пластики, яка поінформує вас, як заселялася ця провінція.

**ПЕРША УКРАЇНЬСЬКА
ОПАЛОВА ФІРМА
FUTURE FUEL OIL
LTD.**

& Service Station

945 BLOOR STREET WEST
Toronto — Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

Чищення і направка форнесів
безплатна.

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас.

Наші телефони:

Tel. Office: LE 6-3551

Tel. Night: RO 2-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить 4% за депозити.
- Уділяє високі та дешеві позички.
- Асекурує ощадності до 2 тисяч, позички до \$10.000.
- Щоденне і вечірнє урядування.

ВПИШІТЬСЯ І КОРИСТАЙТЕ

З ПОСЛУГ

У КРЕДИТОВОМУ СОЮЗИ!

406 Bathurst St., Toronto
Tel.: EM 3-3994

Найдорожчий легковий автомобіль створила англійська фірма. В автомобіль вмонтовано бар із стойкою та сидінням, що обертається, телевизор, меблі для спання з горіхового дерева. Автомобіль назвали "Фантом В".

—o—

Найбільше око серед тварин має велетенський восьминіг: його діаметр — 40-50 сантиметрів.

УВАГА!

УВАГА!

Чистимо безплатно печі (форнеси) і даємо безплатну ціло-річну обслугу нашим сталим відборцям опалової оливи.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ

**DNIPRO FUEL OIL
LTD.**

TORONTO —

196 Bathurst Street

Тел.: вдень і вночі: EM 6-6539

HAMILTON —

857 Woodward Ave.

Тел.: вдень і вночі: 549-9634

Користайте також з нашої
БЕНЗИНОВОЇ СТАНЦІЇ при

509 Jane St. — RO 2.1969

Всередині кожної клітини головки цибулі водяний тиск перевищує 24 атмосфери. При такому тиску злетіла б у повітря більшість парових китлів.

Найбільша залізнична станція є в Нью Йорку. Вона двоповерхова, на першому поверсі проходить 26 шляхів, на другому — 41 шлях.

ОЩАДЖЕННЯ — важливий засіб виховування молодого покоління

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВИ**

„САМОПОМІЧ“

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

HUmboldt 9-0520

4½% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

**“КОЖНА СУМА ВКЛАДУ ВРАЗ З УСІМА ФОНДАМИ
МАЄ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”.**